

Vysoká škola ekonomická v Praze

Národohospodářská fakulta

Hlavní specializace: Hospodářská politika

ANALÝZA PRŮBĚHŮ A DOPADŮ
EVROPSKÉ MIGRAČNÍ KRIZE V LETECH
2013-2017

diplomová práce

Autor: Bc. Kristýna Pustinová

Vedoucí práce: prof. Ing. Vojtěch Krebs, CSc.

Rok: 2019

Prohlašuji na svou čest, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a s použitím uvedené literatury.

Bc. Kristýna Pustinová

V Praze, dne 14. 8. 2019

Poděkování:

Tímto bych chtěla poděkovat panu prof. Ing. Vojtěchu Krebsovi, CSc. za jeho vstřícný přístup, trpělivost, čas a cenné rady, které mi věnoval při zpracovávání této diplomové práce.

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Zpracovatelka: **Bc. Kristýna Pustínová**
 Studijní program: **Ekonomie a hospodářská správa**
 Obor: **Hospodářská politika**
 Název tématu: **Analýza průběhů a dopadů Evropské migrační krize v letech 2013-2017**

Zásady pro vypracování:

1. Cíl práce:
 Migrace obyvatel je široce podmíněný proces, ovlivněný komplexem mnoha vnitřních i vnějších faktorů. Základním cílem práce bude analýza dopadů migrace na Českou republiku a další státy Evropské unie, která by měla přinést odpověď na otázku, zda jsou migranti přicházející do Evropy, přínosem nebo hrozbou.
2. Aktuálnost a přínos zvoleného tématu:
 Z hlediska charakteru nynější migrační vlny jde zásadně o nový jev – o masovou imigraci, která není vyvolána potřebou pracovních sil a nabídkou pracovních příležitostí, nýbrž přitažlivostí evropského sociálního systému. Dopady této migrační krize jsou fatální, zvolené téma práce je proto vysoce aktuální.
3. Charakteristika teoretické části práce:
 Tato část práce objasní v současnosti hlavní teorie a koncepty migrace (na základě tzv. neoklasické ekonomické teorie, pojetí nové ekonomie migrace, teorie segmentovaného právního trhu, teorie světového systému, teorie migračních sítí, teorie kumulativních příčin a institucionální teorie migrace). Vymezí pojem migrace, její klasifikaci a faktory, které ji vyvolávají.
4. Charakteristika praktické části práce:
 V praktické části se práce bude zabývat zejména rozбором struktury migrujících osob do zemí EU z hlediska věku, pohlaví a vzdělání, provede rozbor integrace migrantů ve smyslu její úspěšnosti a nákladnosti, ukáže na dopady na trh práce, vzdělání, zdravotnictví a sociální systém. Práce rovněž bude charakterizovat globální pakt OSN o migraci.

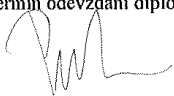
Rozsah práce: 75

Seznam odborné literatury:

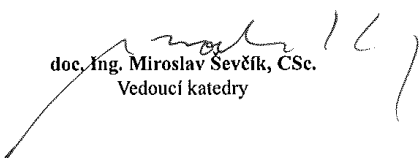
1. SARRAZIN, T. *Německo páchá sebevraždu : jak dáváme svou zemi všanc*. Praha: Academia, 2011. ISBN 978-80-200-2018-5.
2. SARRAZIN, T. *Přání otcem myšlenky : Evropa, měna, vzdělanost, přistěhovalectví – proč politika tak často selhává*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2749-8.
3. JANÁČEK, K. – JANÁČKOVÁ, S. *Na bojišti evropské integrace*. Praha: Institut Václava Klause, 2018. ISBN 978-80-7542-045-9.
4. BIER, D. – BŘICHÁČEK, T. – DEYL, D. – JAKL, L. – JANÁČKOVÁ, S. – KELLER, J. – KLAUS, V. – KLAUS, V. – KOVANDA, L. – KUBÁNEK, M. – LIPOVSKÁ, H. – LOUŽEK, M. – SEMÍN, M. – SINN, H. – SKOPEČEK, J. – SLANÝ, M. – STREJČEK, I. – TOMSKÝ, A. – VODIČKA, M. – WEIGL, J. – ŠEBESTA, F. – ŠEVČÍK, M. (ed.). *Masová imigrace : záchrana, nebo zkáza Evropy?*. Praha: Institut Václava Klause, 2016. ISBN 978-80-87806-96-8.
5. Global compact for safe ,orderly and regular migration,Dostupné online <https://refugeemigrants.un.org/sites/default/files>
6. MURRAY,D.Podivná smrt Evropy .Leda 2018 ISBN 978-7335-562-3

Datum zadání diplomové práce: leden 2019

Termín odevzdání diplomové práce: květen 2019

Bc. Kristýna Pustínová
Řešitelka

doc. Ing. Miroslav Ševčík, CSc.
Vedoucí katedry

prof. Ing. Vojtěch Krebs, CSc.
Vedoucí práce

prof. Ing. Zdeněk Chytil, CSc.
Děkan NF VŠE

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá tématem migrační krize, což je proces, který je ovlivněn mnohými faktory. Masová migrace, která v současné době probíhá, je pro Evropu novým jevem a tedy výzvou, se kterou se musí vypořádat. Tato krize totiž není vyvolána potřebou pracovních sil, ale nastavením sociálního systému Evropské unie. Teoretická část tedy vymezí pojem migrace, rozebere současnou migrační krizi a bude se věnovat faktorům, které migraci ovlivňují.

Praktická část práce je pak věnována rozboru struktury migrujících osob do zemí Evropské unie z několika hledisek, bude se zabývat integrací migrantů do společnosti a také vlivu migrace na některá odvětví národního hospodářství. Stěžejní pak bude pokusit se pomocí analýzy těchto jednotlivých fází migrace odpovědět na otázku, zda jsou migranti plynoucí do Evropy spíše přínos nebo hrozba. Rozebere také Globální pakt OSN o migraci.

Klíčová slova: migrace, integrace, Evropská Unie, migrační krize, Globální pakt OSN o migraci

JEL klasifikace: O15, P41, R58

The diploma thesis focuses on the topic of migration crisis, which is a process that is influenced by many factors. The mass migration that is currently taking place is a new phenomenon for Europe and therefore a challenge that it must tackle. This crisis is not caused by the labor demand, but by the setting up of the social system of the European Union. The theoretical part therefore defines the term migration, analyze the current migration crisis and focus on the factors that affect migration.

The practical part of the thesis deals with the analysis of the structure of migrants to the European Union from several points of view. The main part of the thesis is to answer the question whether migrants to Europe are more of a benefit or a threat by analyzing these different stages of migration. The diploma thesis also analyzes the OSN Global Compact for Migration.

Key words: migration, integration, European Union, migration crisis, Global Compact for Migration OSN

JEL Classification: O15, P41, R58

Obsah

Úvod.....	1
1 Migrace	3
1.1 Klasifikace migrace	4
1.2 Vývoj migrace	5
1.2.1 Konec 19. a první polovina 20. století	5
1.2.2 Druhá polovina 20. století	6
1.2.3 Dnešní hlavní migrační teorie	7
1.3 Teorie migrace	7
1.3.1 Funkcionalistické teorie	7
1.3.2 Historicko-strukturální teorie	9
1.3.3 Teorie transnacionálního prostoru.....	11
1.3.4 Teorie migračních systémů	11
2 Migrační krize.....	12
2.1 Evropský program pro migraci.....	14
2.2 Migrační trasy.....	15
2.2.1 Středomořská migrační trasa.....	15
2.2.2 Balkánská migrační trasa	16
3 Migrace v EU	19
3.1 Směrnice upravující azylovou politiku EU	19
3.2 Vliv migrace na Evropu 2020.....	20
3.3 Migrační toky	22
3.4 Migrační politika v České republice.....	23
3.4.1 Strategie migrační politiky České republiky	24
4 Migrační krize a Evropská unie	27
4.1 Evropská Unie v době migrační krize	27
4.1.1 Struktura migrujících osob do zemí EU	29
4.1.2 Integrace migrantů do EU	37
4.1.3 Dopady migrace	44
4.1.3.1 Trh práce.....	46
4.1.3.2 Zdravotnictví	49
4.1.3.3 Vzdělání.....	51
4.2 Česká republika	53
4.2.1 Průběh azylového řízení v České republice	53

4.2.2 Česká republika v číslech	54
5 Globální pakt OSN o migraci	60
Závěr.....	64
Seznam použité literatury	68
Seznam tabulek a grafů	72

Úvod

Migrační krize je problém, který sužuje Evropu od roku 2013, její vyvrcholení pak nastalo o dva roky později. Evropská unie proto uskutečnila řadu opatření pro stabilizaci situace, od silnější ochrany vnějších hranic přes kontrolu migračních toků, až po zajištění efektivnějšího migračního procesu. Hlavním cílem Evropské unie je vytvořit bezpečnou Evropu, jak pro migranty, tak pro místní obyvatele.

Tato práce se bude zabývat v teoretické části práce právě vymezením pojmu migrace, objasněním hlavních teorií věnujících se migraci, klasifikací migrace a faktory, které migraci ovlivňují. Pojem migrace je v dnešní době rozšířen a hojně používán širokou veřejností a to v různých souvislostech. V některých státech je jev migrace přijímán dobře a s nadějí, že s sebou může nést obohacení většinové společnosti znalostmi a zvyky přistěhovalců. Také je však rozšířený názor, že migrace v sobě nese jen negativa a že je potřeba proti ní tvrdě bojovat a nejlépe ji úplně zastavit. Přístup společnosti k migraci ovlivňují nejen média, ale také regionální vlády. Je jasné, že způsob, jakým představitelé jednotlivých států přistupují k migraci má vliv na nálady ve společnosti i na následné začlenění migrantů do ní.

Stejně jako obyvatelé různých států nahlíží na migraci z různých úhlů pohledu, tak i teorií, které se migrací zabývají, je v současné době, vzhledem k aktuálnosti tématu, celá řada a jejich názory na tento jev se od sebe liší. Tato práce se pokusí je rozebrat a vysvětlit jejich podstatu.

Praktická část práce se zaměří na strukturu migrujícího obyvatelstva do jednotlivých států Evropské unie a to z hlediska věku, pohlaví i země původu. Dále se zaměří na proces integrace migrantů do většinové společnosti a dopady migrace na různé oblasti.

Do Evropy plyne v rámci migrační krize spousta osob z různých států. Migrační krize sice započala v Sýrii a přilehlých státech kvůli válečnému konfliktu, ale v průběhu jejího trvání se krize rychle rozšířila na několik dalších států Afriky i západní Asie. Jak lze dohledat ve všech lokálních i světových médiích, tak do Evropy proudí muži i ženy různého věku, údajně nejrozšířenější skupinou jsou pak muži v produktivním věku. Tento fakt se pokusí potvrdit či vyvrátit právě praktická část této diplomové práce.

Integrační proces je nejzásadnější a zároveň taky nejsložitější část migračního procesu. Každý stát k migračnímu procesu přistupuje různě, proto se Evropská unie snaží

různými doporučeními tento proces sjednotit pro jeho lepší výsledky. Pokud totiž bude integrační proces probíhat efektivně, jistě by to mohlo ušetřit nemalé náklady státům Evropské unie. Migrace totiž ovlivňuje všechny oblasti státu. Od financí, formou zatěžování sociálního systému, protože příchozí migranti potřebují základní péči, přes vzdělání, protože většina příchozích nezná jazyk ani místní zvyklosti, až po zdravotní péči a to jednak ve smyslu toho, že cesta do Evropy je nebezpečnou cestou, která může zanechat následky na jejich zdravotním stavu a jednak veškerá následná zdravotní péče o rodiny migrantů. Migrace ovlivňuje také trh práce, každý produktivní migrant by měl být dříve nebo později zaměstnán a to proto, aby své cílové zemi něco přinášel formou odvodů a zvyšování HDP. Na všechno výše zmíněné se zaměří právě praktická část práce.

Evropská unie se tedy potýká se zcela novou situací, kterou s sebou migrační krize nese. Tato krize má totiž vliv na spoustu oblastí politiky a ovlivňuje i životy každého člověka, je tedy velice důležité se k ní stavět zodpovědně a dělat maximum pro její hladký průběh. Nejen pro Evropskou unii je to jedna z hlavních priorit a snaží se s touto situací vypořádat všemi dostupnými prostředky.

1 Migrace

Migrantem se dle OSN rozumí jakákoliv osoba, která žije v zemi, ať už dočasně nebo celý život, v zemi, ve které se nenarodila a získala si k této zemi některé významné sociální vazby. Vzhledem k politice některých států však tato definice nemusí být dostatečná, ale co z ní jistě vyplývá, je fakt, že migrace je úzce spjata s pohybem či změnou místa. Úmluva OSN o právech migrantů a migrujících pracovníků pak migranta definuje jako „osobu, která je a byla zapojena do placené činnosti“¹. Tato interpretace je o poznání širší a dá se vyložit několika způsoby, každopádně co z ní přímo vyplývá je fakt, že migrantem může být kdokoli, kdo se rozhodne ze své vlastní vůle přestěhovat do jiné země z důvodu zlepšení svého osobního pohodlí a jehož rozhodnutí neovlivňují jiné vnější faktory. Zde je tedy zřejmý rozdíl mezi migrantem a uprchlíkem.

Migrace je v současné době jedním z nejvýznamnějších problémů a to se netýká jen migrace z chudších do bohatších států, ale i naopak. Vzhledem k současnému nastavení migrační politiky, která je velice liberální, je tento systém také nepřehledný a složitý. Zvyšuje se počet migračních tras i typů. Navíc, v této době, kdy komunikační technologie stále více rostou a objevují se nové možnosti předávání informací, je pro migranty stále snazší zjistit si podmínky v cílové zemi a propojit se s ostatními osobami, které se do cílové destinace již přestěhovali. Toto všechno má za následek, že mezinárodní migrace stále sílí a pravděpodobně se tento trend nezmění.

Vzhledem ke všem výše zmíněným faktům je zřejmé, že je migrace velmi složitým problémem, kterému pokud se chce někdo věnovat a studovat ho opravdu do hloubky, musí si položit řadu základních otázek. Odpověďmi na tyto otázky pak získá základ pro svůj koncept pohledu na migraci:

- Jaké jsou příčiny migrace, proč se lidé rozhodují k migraci?
- Jaká je charakteristika osob, kteří se rozhodnou migrovat, mají nějaký společný charakteristický rys, čím se liší od ostatních občanů svého domácího státu?
- Migrují lidé sami nebo skupinově?

---

¹ UNESCO. *Migrant/Migration* [online]. Unesco.org, [cit. 15. května 2019]. Dostupné na <http://www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/international-migration/glossary/migrant/>

- Jak se migranti chovají ve své cílové destinaci, jaké tam mají plány – chtějí v cílové zemi zůstat trvale nebo je to jen dočasné řešení?
- Jaké jsou migrační politiky a možnosti integrace v cílové destinaci?
- Co nová země přinese migrantovi jako jednotlivci?

Po zodpovězení těchto otázek pak badatel získá ucelený základ pro svou teorii. Tento základ pak může rozšiřovat a upravovat. Výsledkem by pak měl být koncept, který nejlépe odráží jeho pohled na problematiku migrace.²

1.1 Klasifikace migrace

Vzhledem k tomu, že migrace je ovlivněna spoustou aspektů, tak se pokusím dle jednotlivých hledisek klasifikovat jednotlivé formy migrace.

1. Prostorový aspekt – dle tohoto hlediska lze dělit migraci na vnitřní a mezinárodní, přičemž vnitřní migrací je pohyb uvnitř daného státu, například mezi venkovem a městem nebo uvnitř určitého regionu nebo oblasti. Mezinárodní migrace je pak pohyb mezi jednotlivými státy. Následující práce se bude zabývat výhradně mezinárodní migrací.
2. Směr pohybu – migrace může být buď vystěhování z daného státu, nebo přistěhování do daného státu – emigrace a imigrace.
3. Časový aspekt – zde se migrace rozděluje dle délky pobytu na krátkodobou a dlouhodobou. Dle OSN je hranicí mezi krátkodobou a dlouhodobou migrací jeden rok, ale například Česká legislativa vnímá jako krátkodobý pobyt ten, který je udělen maximálně na 3 měsíce a dlouhodobý se udílí na minimálně 90 dní. Dále je v České republice možnost žádat o trvalý pobyt, který lze získat po nepřetržitém, pět let dlouhém, pobytu, na našem území.
4. Právní aspekt – v neposlední řadě se na migraci dá nahlížet jako na regulérní nebo neregulérní migraci, respektive legální nebo nelegální.
5. Důvody – posledním, ale neméně důležitým aspektem, dle kterého lze migraci rozdělovat, je motiv, ze kterého se osoba rozhodla k opuštění rodné země. Základním hlediskem je, zda k migraci dochází dobrovolně nebo nedobrovolně. Dobrovolná migrace je spojována většinou s ekonomickými,

---

²FRANC Aleš, Soudobé poznatky a teoretické přístupy k migraci

osobními či rodinnými důvody. Nedobrovolná migrace se pojí s uprchlictvím nebo vyhnáním.³

Pojem migrace v sobě tedy skrývá několik možných interpretací a je potřeba při jeho používání vždy myslet na jeho upřesnění. Jedná se tedy jak o ekonomickou migraci, například českých zdravotníků na západ, tak politickou. V případě nedobrovolné migrace pak mluvíme dokonce o uprchlictví. Migraci lze dělit ještě z dalších hledisek, ale pro pochopení problematiky rozdílů mezi jednotlivými formami migrace je těchto pět zcela dostačujících.

1.2 Vývoj migrace

Během existence lidstva se migrační trend vyvíjí a mění, s tím se také mění způsob nahlížení na tento proces. Pro lepší orientaci si rozdělím novodobé dějiny do několika fází. Nejprve se budu věnovat konci 19. a první polovině 20. století, druhá polovina 20. století a současné, 21. století.

1.2.1 Konec 19. a první polovina 20. století

Jednou z hlavních postav tohoto období je Ravenstein, který studiem migrace do Londýna na konci 19. století vytvořil celistvější pohled na migrační politiku, ale nebyl jediný, který se zabýval tímto tématem. Další jména, která je určitě na místě zmínit jsou němečtí sociologové Simmel a Weber. Posun v této době byl především v chápání migrace. Už se na tento jev nenahlíželo pouze jako na přemísťování osob z místa na místo, ale především jako na navazování nových sociálních vazeb a zároveň ztrátu těch starých. Toto navazování nových vazeb s sebou samozřejmě nese své výhody i nevýhody. Hlavní nevýhoda, kterou v té době sociologové vnímali, byl fakt, že v cílové destinaci migrant navazuje vazby se společností, která se pohybuje na hraně legality a zároveň nemá díky začlenění se do nějaké skupiny potřebu se přizpůsobovat způsobu života v nové zemi. Výhodou pak zase je, že pokud je migrant úspěšný, tak svoje vazby přesměruje na stát jako instituci, která mu poskytla šanci na lepší život a ve spoustě případech mu prakticky nahradila rodinu a tím může být i přínosem pro její obyvatele.

---

³ŠTICA, Petr. Etika a migrace: vybrané otázky současné imigrace a imigrační politiky., s 10-12,

Další poznatky, kterými se v té době autoři zabývali, bylo zónování ve městech. Vědci si všimli toho, že imigranty přitahují zejména chudší části měst, kde byl dostatek průmyslových podniků. Nejvíce se tomuto jevu věnoval Burgess, který také předpokládal, že po integraci imigrantů do většinové společnosti se začnou stěhovat v rámci města do více atraktivních lokalit. Vedle zónování se také Burgess a další věnovali změnám v chování jedinců, především v chování z oblasti mezilidských vztahů. Dle chicagské školy příliv migrantů může být pozitivní a to právě především díky tomu, že nejsou stoprocentně začleněni do nového prostředí, díky tomu mohou přinést jiný, lepší pohled na různé společenské situace, který pak v sobě nese jejich lepší řešení.

1.2.2 Druhá polovina 20. století

Vzhledem k tomu, že migrace je relativně stálý jev, tak se této problematice sociologové stále více věnovali a časem se dokonce zformovala samostatná oblast sociologie věnující se migraci. Na počátku tohoto období se Peterson věnoval typologii migrace, kde zohlednil především fakt, že pro některé národy je stěhování přirozené a pro jiné naopak ne. Také zohledňuje technologickou vyspělost společností a zároveň poukazuje na fakt, že nomádské skupiny, pro které je migrace přirozeným jevem, bývají zároveň ty méně vyspělé. Hlavní důvody migrace jsou politické, ekologické a ekonomické, ale bere v potaz i to, že mohou existovat jiné, další. Bere také v potaz existenci vynucené, nedobrovolné migrace. Petersonova typologie byla časem hojně doplňována a upravována, protože jeho základní klasifikace nepokrývala veškeré migrační možnosti.

Přichází také studium procesu rozhodování o tom, jestli migrovat. Sociologové přichází s tzv. pull a push faktory. Pull faktory přitahují jedince do nové země zatímco push faktory ho vypuzují z původního prostředí. Pokud jsou oba tyto faktory dostatečně silné, tak se jedinec s největší pravděpodobností rozhodne k migraci. Na každého jedince ale působí ještě další faktory a každý je vnímá subjektivně, proto někteří zůstanou v domácí zemi a někteří se rozhodnou ke stěhování.⁴

---

⁴ DRBOHLAV Dušan, UHEREK Zdeněk. *Reflexe migračních teorií*, s. 3 - 6

1.2.3 Dnešní hlavní migrační teorie

V současné době se pro vysvětlení migrace využívá mnoho různých teorií a stále se vytvářejí nové alternativní koncepty. Všechny ale mají základ v těch nejpoužívanějších konceptech migrace.

1.3 Teorie migrace

V následující kapitole se pokusím osvětlit základní teorie, které se pokusily v minulosti vysvětlit problém migrace. Problémem těchto teorií může být fakt, že se často vztahují jen ke konkrétnímu případu a proto zachycují pouze dílčí aspekt celku, a to i přesto, že se často pokouší o obecné vysvětlení. Nicméně ani jedna z těchto teorií není společností chápána jako obecná a spíše je dobré ke každé z nich přistupovat jako k části celku, tedy tyto teorie se vzájemně doplňují.

I přesto, že jsou tyto teorie různé a každá z nich na migraci pohlíží z různého úhlu, mají i nějaké společné jmenovatele a to, že se snaží najít především příčiny migrace. Aby tedy jedna teorie dokázala vysvětlit migraci co nejkomplexněji, bylo by potřeba analyzovat všechny možné životní situace i subjektivní motivy k přestěhování se do jednoho státu, což není v jedné teorii dost dobře proveditelné, proto není na škodu, že teorií existuje více.

1.3.1 Funkcionalistické teorie

Funkcionalistické teorie se dají nazvat také jako „ekonomické teorie“, protože nejdůležitější roli v nich hrají ekonomické a strukturální faktory. Hlavním znakem je tendence k rovnováze.

- Teorie neoklasické ekonomie neboli Teorie push-pull faktorů

Jak je z názvu teorie zřejmé, tak hlavním kamenem této teorie jsou takzvané push a pull faktory. Push faktory jsou faktory, kvůli kterým lidé odcházejí ze svých domovů. Pull faktory jsou naopak důvody, proč si lidé jako svůj nový domov vybírají právě konkrétní státy⁵. Jsou totiž určité země, které si migranti vybírají jako cílovou destinaci častěji než jiné. To je dáno tím, že mají více těch pull faktorů.

---

⁵ ŠTICA, Petr. Etika a migrace: vybrané otázky současné imigrace a imigrační politiky., s 23,

Push faktory jsou například velký populační růst a zvyšující se hustota populace, nedostatek pracovních příležitostí, nedostatek bytů, špatná politická situace v zemi a ostatní válečné konflikty. Do pull faktorů se zase řadí vysoká poptávka po pracovní síle a obecně dobrá ekonomická situace země, dobrý sociální systém, dostupnost bydlení a půdy a politická svoboda. Síla těchto faktorů se zvyšuje s rozmachem moderních technologií, díky kterým se lépe šíří informace. Tím pádem stále více lidí ví o tom, jaká je situace v dalekých státech a naopak v cílových zemích vědí o špatné situaci v zemích původu a projevují lidem z těchto zemí solidaritu formou nabídek zaměstnání, věcných nebo finančních darů nebo jiné pomoci při stěhování.

Na obě skupiny faktorů se dá nahlížet jak z mikro, tak i z makroperspektivy. Mikroperspektiva se soustředí na subjektivní pocity a vnímání jednotlivých osob, které se rozhodují pro opuštění rodné země. Každý migrant v rámci rozhodovacího procesu zhodnocuje klady a zápory, na které nahlíží ze svého pohledu. Vzhledem k tomu, že se jedná o Homo oeconomicus (člověk ekonomický), tak jeho hlavním cílem je maximalizovat vlastní zisk. Klíčovou roli hraje cost-benefit analysis, kde porovnává příjmovou stránku (předpokládaný příjem v cílové destinaci) s ekonomickými (náklady na cestu) i neekonomickými (jazykové bariéry, opuštění rodiny a přátel) náklady.

Na pohled z hlediska mikroekonomie pak navazuje sociologická teorie push a pull faktorů, která klasickou cost-benefit analýzu obohacuje o sociální faktory. Jedná se zejména o očekávání od života v nové zemi a to konkrétně ohledně společenského postavení, blahobytu nebo například sociální interakce. Svou roli hraje také to, jakými informacemi potenciální migrant disponuje.⁶

Makroperspektiva se zaměřuje na životní podmínky v zemi původu i v cílové zemi. Soustředí se především na strukturální rozdíly mezi zeměmi. Především se jedná o rozdíly v nabídce a poptávce práce a ve výši mezd. Dle této teorie mají ekonomicky silné země větší množství dobrých pracovních

---

⁶ RETHMANN, Albert-Peter. Ethik und Migration: gesellschaftliche Herausforderungen und sozialetische Reflexion. Paderborn: Schöningh, s. 87,

příležitostí, než v „chudých“ zemích. Migrace je tedy důsledkem této nerovnováhy.⁷

- Teorie nové ekonomie, tzv. „household approaches“

Jako reakce na teorii neoklasické ekonomie vznikla nová teorie, která na původní pojetí migrace nahlíží kriticky. Neoklasická teorie vycházela z toho, že rozhodování o migraci závisí na jednotlivci, který o ní uvažuje. Nová teorie naopak říká, že toto rozhodnutí je záležitostí celé rodiny. Jedná se tedy vlastně o cost benefit analýzy všech členů domácnosti. Na rozdíl od neoklasické ekonomie tím pádem přibyl do rozhodování jeden aspekt – remittance. Remittance jsou finanční obnosy, které migrant posílá své rodině domů. Rodina proto musí zvážit, jestli očekávaná výše remitencí bude dostatečná na to, aby pokryla příjmy, které by do domácnosti přinášel potenciální migrant v případě, že by se neodstěhoval a zároveň aby kompenzovaly absenci jednoho člena domácnosti. Pokud je očekávaná výše dostatečná, pak k migraci pravděpodobně dojde.

1.3.2 Historicko-strukturální teorie

Na rozdíl od předchozích teorií, které vycházejí z toho, že důvodem migrace jsou ekonomické rozdíly mezi jednotlivými státy, tak tato teorie si ji vysvětluje spíše uspořádáním a nerovnostmi ve světě.

Vychází především z politické ekonomie a to konkrétně z teorie, která špatnou hospodářskou situaci zemí Třetího světa vysvětlovala tím, že kvůli kolonialismu přicházely tyto státy o své zdroje. Bohaté státy se snaží prosadit takové uspořádání a tím narušují stávající zaseté systémy v chudších státech a tím dávají základ mezinárodní migraci. Mezinárodní firmy z velkých zemí, které chtějí velké zisky, hledají na periferii levnou půdu, pracovní sílu, nové trhy a suroviny. Tím se propojí vazby chudších zemí s bohatšími, do rozvojových zemí plyne nové zboží a obyvatelé těchto oblastí potřebují vyšší mzdy, aby si takové zboží mohli dovolit. Hledají proto práci v rozvinutých

---

⁷ BARŠOVÁ, Andrea a Pavel BARŠA. Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku. s. 267,

oblastech, což s sebou nese migraci. Ta je tedy jen vedlejším efektem kapitalistického fungování.

- Globalizační teorie

Globalizační teorie je jedna z teorií vysvětlující migraci, která vychází z historicko-strukturálních teorií. Jak již název napovídá, migrace dle tohoto názoru vychází z globalizačních procesů, k nimž patří volný pohyb kapitálů, zboží a lidí. Poukazuje na základní politický a hospodářský rámec.⁸

Globalizace je stále více intenzivní a to zrychlením dopravy, lepšího přenosu informací, rozvoj sociálních sítí a obecně komunikačních prostředků, díky kterým, se informace šíří rychle. Venkovské domácnosti již nejsou zcela soběstačné, protože jsou vtaženy do mezinárodní dělby práce a vstupují na trh s prací za mzdu, a lidé se stěhují do měst. Pracovní migrace je tedy jenom částí systému přirozeného fungování světového trhu.⁹

- Teorie dvojího trhu práce

Tato teorie vychází z toho, že existuje sekundární trh práce, kde jsou nízké mzdy a nízký sociální statut. Jsou to pracovní místa, kde není dostatečná sociální ochrana. Existují tedy pracovní místa, o která mají zájem téměř pouze cizinci. V České republice jsou takovým typickým příkladem místa stavebních dělníků. Dokonce ani nezáleží na tom, v jaké fázi se nachází hospodářský cyklus, o tato místa nemají domácí obyvatelé zájem ani v dobách recese. Průmyslové státy potřebují levnou pracovní sílu z rozvojových zemí tedy neustále, aby tato místa obsadila. Tato teorie ale nevysvětluje migraci kvalifikovaných migrantů, kteří do Evropy míří především z Afriky.

- Teorie migračních sítí

Hlavní otázkou této teorie je udržitelnost migrace. Hlavním důvodem neustálého proudění migrantů jsou vazby mezi migranty, bývalými migranty a mezi těmi, kteří zůstávají ve svých domovských zemích. Jedná se především o

---

⁸ ŠTICA, Petr. Etika a migrace: vybrané otázky současné imigrace a imigrační politiky., s 28,

⁹ BARŠOVÁ, Andrea a Pavel BARŠA. Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku. s. 273,

vazby rodinné, ale mluví se i o přátelských nebo jen těch v rámci komunity. Dobrým příkladem je třeba velmi rozvinutá vietnamská komunita v Praze.

Jakákoliv vazba v cílových zemích zvyšuje šanci na to, že si migrant jako svou cílovou destinaci vybere právě tu danou oblast. Migrantům tyto vazby poskytují zdroje informací, mohou jim pomoci vyřídit různé formality, finanční pomoc nebo například pomoc při hledání práce nebo bydlení. Často jsou schopny poskytnout i psychickou podporu. Čím více migrantů z dané komunity se tedy v daném státě nachází, tím větší je šance, že se jejich počet bude stále zvyšovat, protože existence takových vazeb snižuje rizika a náklady migrace a nepřímo zvyšují zisk.

Z této teorie vychází institucionální teorie, která se věnuje institucionálnímu zajištění migračního procesu. Kolem migrace vznikají různé instituce, například pracovní agentury, cestovní kanceláře, neziskové organizace nebo spolky, které migranty přímo sdružují. Bohužel vznikají ale i různé nelegální instituce, které zajišťují pašování migrantů a zajišťují si na jejich špatné situaci své živobytí.

1.3.3 Teorie transnacionálního prostoru

Tato teorie poukazuje na to, že se stále více migrantů mezi svou zemí původu a cílovou zemí jen pohybují a nikde se vlastně zcela neusídľují. Pohyb přes hranice států tedy není jednorázovou záležitostí, ale stále se opakujícím jevem. Tím vznikají transnacionální sociální prostory.¹⁰

1.3.4 Teorie migračních systémů

Migrace se v této teorii vysvětľuje na třech rovinách – makrorovina, mesorovina a mikrorovina. V makrorovině jsou zahrnuty kulturní a historické vazby mezi jednotlivými státy. Jedná se o migraci, která je zapříčiněna přístupem státu. Do mesoroviny se řadí rodinné vazby migranta a další migrační sítě a také organizace, které pomáhají migrantům v procesu migrace. Důsledkem těchto vazeb je vytváření tradičních skupin migrantů v cílových zemích. Mikrorovina v sobě nese rozhodování jednotlivce o stěhování. Je tedy zřejmé, že teorie migračních systémů v sobě nese mix předchozích teorií.

---

¹⁰ ŠTICA, Petr. Etika a migrace: vybrané otázky současné imigrace a imigrační politiky., s 30,

2 Migrační krize

I přesto, že migrace je jev, který je v dějinách naprosto běžný, nastala v Evropě doba, kdy tento trend významně posílil. Lidé se přemisťují různými cestami, hledají legální i nelegální způsoby dostat se do nové cílové země. Často utíkají před válkou a chudobou, ale může se také jednat pouze o pokus začít nový, lepší život ve vyspělejší zemi bez nějakých dalších příčin. JE pak jen na Evropě, potažmo Evropské unii, jak se k situaci okolo migrační krizi postaví. Vypadá to totiž zatím na problém, který je zapříčiněn špatným postojem evropských velmocí. Murray ve své knize například říká, že kdyby Evropa byla sebevědomou kulturou, tak by migrační krize mohla mít dobrý výsledek, ale vzhledem k umírající kultuře Evropy, jedná se začátek problému. Dnešní Evropa je totiž spíše kultura respektu, tolerance a rozmanitosti a to může držet její občany nad vodou jen pár let. Hlavní je ale pocit sounáležitosti, který zde chybí.¹¹

Největší příliv migrantů Evropa zažila v letech 2015 a 2016, kdy do Evropské unie přicestovalo přes milion osob. Většina z nich prchala před válkou v Sýrii, ale někteří byli i z dalších zemí. EU začala pracovat na variantách pomoci a to snahou vyřešit příčiny krize, ale také pomoci postiženým osobám. Bylo potřeba vyřešit také nově vznikající problém převaděčů. Až 90% osob, které se snaží dostat do Evropské unie, využívají organizované nelegální skupiny nebo převaděče, kterým platí nemalé částky.

Každá osoba, která utíká ze své domovské země a nemůže se tam vrátit z důvodu pronásledování nebo reálného nebezpečí jí hrozící, má právo na ochranu EU. Pro EU je poskytování azylu těmto osobám právní povinností. Každý členský stát je povinen prověřit jednotlivé žádosti a na základě toho se rozhodnout o udělení nebo neudělení ochrany. Cílové země mají ale také povinnost do rozhodnutí o přidělení nebo nepřidělení ochrany zajistit imigrantům potraviny, vodu a dočasné ubytování, což stojí tyto státy mnoho peněz. Největší tlak v tomto smyslu je na Itálii a Řecko, protože to jsou první země, do kterých přistěhovalci vkročí. To je zapříčiněno především tím, že jednou z hlavních cest, jak se dostat do EU je po moři.

Problémem ale je, že ne každý migrant přicházející do Evropy žádá o azyl z těchto důvodů. Řada z nich neprchá před válkou ani jiným reálným nebezpečím. Opouštějí své domovy z důvodu zlepšení svého života ve státech ekonomicky vyspělejších s dobrým sociálním systémem. Tyto osoby se nazývají „ekonomičtí migranti“. Pokud se prokáže,

---

¹¹ MURRAY D. Podivná smrt Evropy, Leda 2018, s.7

že se jedná o ekonomické migranty, mají státy EU právo je poslat zpět do země původu stejně, jako nelegální migranty. Členské státy se dohodly, že pravidla ohledně navrácení budou dodržovat co nejaktivněji, s čím jim pomáhá Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž koordinací letů. Členské státy zároveň za podpory EU mohou uzavírat dohody o navrácení s příslušnými zeměmi mimo Evropskou unii.

Evropská unie má velice dobrý systém norem z oblasti azylu, v rámci kterého provádí nejrůznější činnosti. Mimo EU se snaží pomáhat obětem v místě problému, a pokud je to potřeba, zajišťuje dokonce jejich přemístění do některého státu EU. Snaží se také vyřešit příčiny masové migrace a tím dosáhnout jejího omezení a to především spoluprací s pěti klíčovými zeměmi původu migrantů, kterými jsou Etiopie, Mali, Niger, Nigérie a Senegal. Pro představu – tím, že EU spolupracuje s Nigerem, tak se snižuje množství tranzitů přes Saharu. EU také spolupracuje s Tureckem. Cílem tohoto partnerství je zastavení migrace přes Egejské moře. Zároveň EU stanovila podmínky legální imigrace pro přistěhovalce z Turecka. Díky tomu se počet ilegálních imigrantů mezi roky 2015 a 2016 o téměř 99%. Všichni nelegální uprchlíci, kteří přichází do Řecka z Turecka, jsou vráceni zpět. Za každou osobu, která je takto vrácena, pak EU z Turecka přijme syrského legálního uprchlíka.

Evropská unie také poskytuje pomoc migrační krizi nejvíce postiženým členskými zeměmi, kterými jsou, jak jsem již zmiňovala výše, Itálie a Řecko. EU poskytla těmto zemím prostředky na „hotspoty“, které mají za cíl lepší koordinaci migračních toků. Zároveň také posílá odborníky z ostatních členských států, kteří pomáhají s celkovým procesem přijímání migrantů od prověření osob po jejich registraci.

V rámci řešení problémů s ilegálním převaděčstvím, zavedla EU větší kontroly mořského prostoru. Zvýšila také množství pátracích akcí, které mají za cíl zničit zločinecké organizace podnikající v této oblasti. Posílila také kapacity pro provádění záchranných akcí a za rok 2015 zachránila více než 400 000 osob. Zpřísnila ochranu vnějších hranic, kam EU poslala přes 1550 pracovníků navíc k 100 000 pracovníkům pobřežní hlídky. Snaží se také identifikovat a evidovat každou příchozí osobu do států EU. Celý tento proces přijímání se také snaží zjednodušit. Řeší také systém přerozdělování uprchlíků mezi jednotlivé státy EU. Navíc, v roce 2015 Evropská komise navrhla evropský program pro migraci.¹²

---

¹² EVROPSKÁ RADA. Migrační politika EU [online]. consilium.europa.eu, 13. 12. 2018 [cit. 8. června 2019]. Dostupné na <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/migratory-pressures/>

2.1 Evropský program pro migraci

Evropský program pro migraci určuje jednotnou reakci na migrační krizi. Evropská unie se zde snaží o co nejefektivnější využití všech dostupných nástrojů k vyřešení problému. Zapojuje všechny členské státy, orgány Evropské unie, mezinárodní organizace, partnery EU i občanskou společnost a to v těchto oblastech:

- **Snižování motivace k nelegální migraci**

Zde se jedná hlavně o vyšetřování a stíhání ilegálních převaděčů i celých organizovaných skupin. Součástí je i navržení co nejprísnejších trestů. Toto snažení se Evropská snaží rozšířit i mimo Evropskou unii tím, že tvoří silná partnerství s klíčovými zeměmi, které mohou v tomto ohledu jakkoliv pomoci.

- **Záchrana životů a zabezpečení vnějších hranic**

Evropská unie posiluje kontroly jak na hranicích, tak na pobřeží. Evropská komise také navrhuje zavedení „inteligentních hranic“ a zároveň finančně podporuje region severní Afriky, který se významně podílí na pátracích i záchranných akcích.

- **Efektivní společná azylová politika**

Je potřeba dokončit zavedení společné azylové politiky ve všech členských státech. Hlavním cílem je zajištění spravedlivé a humánní azylové politiky na úrovni EU a to včetně přerozdělování migrujících osob.

- **Nová politika v oblasti legální migrace**

Je třeba, aby Evropská unie přehodnotila priority v rámci politiky začleňování a měla by zajistit fungování migrační politiky v zemích původu. Evropská komise tím chce udržet atraktivnost Evropské unie pro migranty v době demografického poklesu.¹³

Evropská komise vydává pravidelnou zprávu o provádění Evropského programu pro migraci, kde shrnuje situaci na hlavních migračních trasách, vývoj počtu a původu žádostí a stav zavádění opatření pro řešení situace s migrací.

---

¹³ EUROSTAT, Evropský program pro migraci – ohlédnutí za dvouletým úsilím [online]. ec.europa.eu,[cit. 1.června 2019]. Dostupné na https://ec.europa.eu/commission/priorities/migration_cs

2.2 Migrační trasy

Do Evropy vedou dvě hlavní migrační trasy, po kterých se imigranti dostávají do Evropy. Jednou je Balkánská migrační trasa a druhou je Středomořská migrační trasa.

2.2.1 Středomořská migrační trasa

Středomořská migrační trasa je nejčastější cestou nelegálního vstupu do států EU v období současné migrační krize. Jedná se o migranty ze severní Afriky, konkrétně z Libye, kde díky tomu vznikla hustá síť ilegálních převaděčských organizací. Evropská unie v boji proti ilegální migraci tak musela posílit spolupráci právě s Libyí, ale i dalšími státy Severní Afriky. Koncem roku 2017 EU, OSN a Africká unie vytvořili společnou pracovní skupinu pro migraci, která pomáhá prohlubovat tuto spolupráci. V následujícím roce pak byla přijata další opatření, která měla omezit nelegální migraci po této trase, jako například zvýšit úsilí pro rozbití převaděčských sítí nebo více podpořit pobřežní stráž na území Libye. V roce 2018 bylo libyjskou pobřežní stráží zachráněno 15 235 migrantů.

Ohledně situace v Libyi byla zavedena řada opatření, které napomáhají k lepšímu stavu migrační krize. Hlavními jsou poskytování výcviku pobřežní stráže, poskytování pomoci migrantům, podporování místní komunity nebo zlepšení správy hranic. Evropská unie na plnění těchto cílů vyčlenila více než 237 milionů eur z fondu EU pro Afriku.

- **Výcvik pobřežní stráže**

Evropská unie započala spolupracovat na výcviku libyjské pobřežní stráže v roce 2016, v roce 2017 tento projekt ještě zesílila. Hlavním cílem je zvýšit bezpečnost v libyjských vodách, tedy zachránit co nejvíce životů migrantů, kteří se ilegálně snaží dostat do Evropy přes moře. Evropská unie takto vycvičila 400 členů libyjské stráže. EU se soustředí hlavně na to zvýšit schopnost vojáků v pátrací a záchranné činnosti a v zastavení zločinného chování převaděčů.

- **Poskytnutí ochrany a pomoci migrantům**

EU spolupracuje s organizacemi v Libyi na zlepšení podmínek pro život a to mimo jiné v přijímacích zařízeních, na což bylo vyčleněno 48 milionů eur. Kromě toho zajišťují všem migrantům zdravotní péči a potraviny. Evropská unie také pracuje na tom, aby se migranti, kteří uvíznou v Libyi, mohli bezpečně vrátit domů. Pro ty, kteří se nemohou z nějakého důvodu vrátit do

rodné země, Evropská unie zřídila nový systém evakuace a přesídlování, který je financován z prostředků EU.

- **Podpora místní libyjské komunity**

Evropská unie uvolnila ze svých prostředků 50 milionů eur, které mají pomoci ke zlepšení životních podmínek místní komunity v lokalitách, které jsou nejvíce zasaženy libyjským konfliktem. Zejména se jedná o zajištění přístupu k sociálním službám. Tento program byl pak v polovině minulého roku rozšířen ještě o pomoc migrantům v Libyi v místech vylovení. Na to bylo dodatečně uvolněno ještě dalších 29 milionů eur.

- **Správa hranic v Libyi**

Program je zaměřen především na jižní část Libye a provádí se pod záštitou Itálie. Financuje se z prostředků EU a doposud na něj bylo uvolněno 87 milionů eur. Hlavní cíl je ochrana hranic a boj proti převaděčství a to především prostřednictvím zvýšení počtu strážců pobřeží a rozvoje správy jižních hranic.

Evropská unie se také snaží vyřešit základní příčiny migrace v Africe. V první řadě byl založen Nouzový svěřenecký fond EU pro Afriku. Prostředky z něj putují na hospodářskou podporu postižených oblastí. Doposud bylo vytvořeno 167 760 pracovních míst, téměř 5,5 milionů osob mají přístup k sociálním službám a přes 100 000 migrantům byla poskytnuta ochrana. V rámci Evropského plánu vnějších investic je zase v plánu podnítit veřejné a soukromé investice.

Další způsob, jakým lze předejít problémům v Africe, je snažit se předejít konfliktům. Evropská unie pro to podniká diplomatické kroky, které plní úlohu zajištění míru. Je také potřeba dohlížet na dodržování lidských práv v problematických destinacích.¹⁴

2.2.2 Balkánská migrační trasa

Druhou hlavní trasou, kterou migranti využívají při cestě do Evropy, je Balkánská migrační trasa. Je využívána zejména syrskými uprchlíky, takže byla nejvíce využívána

---

¹⁴ EVROPSKÁ RADA. Trasa přes centrální Středomoří [online]. consilium.europa.eu, 13. 12. 2018 [cit. 8. června 2019]. Dostupné na <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/migratory-pressures/central-mediterranean-route/>

v roce 2015, kdy vyvrcholil v této zemi válečný konflikt. Do Evropy se migranti dostávají přes Turecko a jejich první zastávkou je Řecko. Díky dobré spolupráci mezi EU a Tureckem se počet uprchlíků proudící do Evropy touto trasou markantně snížil. Oproti roku 2016 se v roce 2017 snížil počet nelegálních migrantů z Turecka o 77%. Snižuje se i počet zemřelých osob na moři. Na zlepšení životních podmínek uprchlíků v Turecku Evropská unie poskytla 6 miliard eur – 3 miliardy z rozpočtu EU a 3 miliardy byly financovány členskými státy dle jejich podílu na HND EU.

Spolupráce mezi EU a Tureckem započala prohlášením v roce 2016, kde byly stanoveny dvě zásady a to, že nelegální migranti, kteří přijdou do Řecka bez toho, aby požádali o azyl, budou navraceni zpět do Turecka. Za každého takového syrského migranta, který byl z Řecka vrácen do Turecka, bude kamkoliv do Evropské unie přemístěn jiný syrský migrant z Turecka. Tato dohoda je ovšem pouze dočasná, měla by platit po dobu trvání migrační krize. Dohoda je samozřejmě v souladu se všemi právními normami a nařízeními EU. Turecko dle této dohody také zpřísňuje ochranu hranic.

Díky projektům, které se financují v Turecku z peněz Evropské unie, se zlepšily životní podmínky řady uprchlíků. Půl milionu syrských dětí má přístup ke vzdělání, tři čtvrtě milionů syrských uprchlíků podstoupilo lékařskou prohlídku, čtvrt milionu kojenců bylo naočkováno a 1,2 milionu uprchlíků získává finanční podporu.

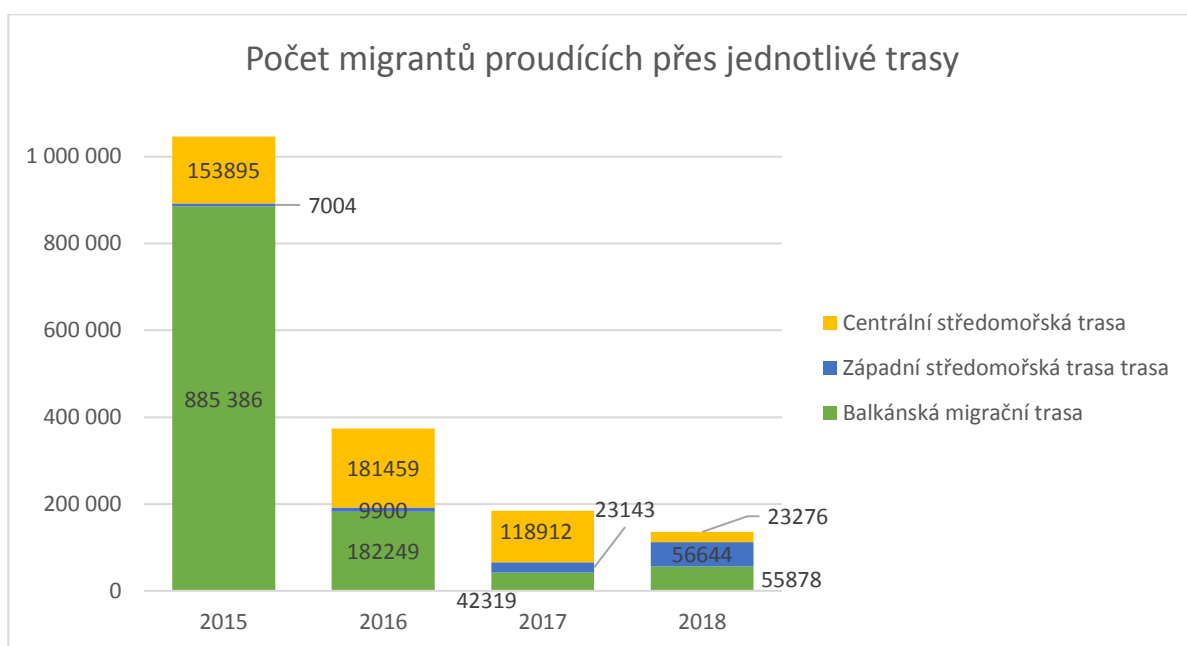
Na grafu číslo 1 je zobrazen počet migrantů proudících přes jednotlivé trasy. Je zde zobrazena Balkánská migrační trasa, což je trasa uprchlíků plynoucí do EU z Turecka. Dále Centrální středomořská trasa, to je trasa, kterou do Evropy přichází uprchlíci z Afriky a první zemí, do které vstoupí je Itálie. Pro úplnost je tu ještě Západní středomořská trasa, odkud přichází také uprchlíci z Afriky, ale jejich cílovou zemí je Španělsko.

Je zřejmé, že v roce 2015, po vypuknutí migrační krize, byla nejvíce využívána Balkánská migrační trasa. Následně Evropská unie uzavřela s Tureckem dohodu a díky tomu počet přistěhovalců z Turecka výrazně klesl. Je tedy vidět, že dohoda mezi Tureckem a Evropskou unií funguje. Naopak využívání středomořských tras uprchlíky z Afriky roste. Je proto v migrační otázce pro Evropskou unii prioritou uzavřít stejně funkční dohodu i se státy severní Afriky, především s Libyí¹⁵.

---

¹⁵ EVROPSKÁ RADA. Trasa přes východní Středomoří [online]. consilium.europa.eu, 13. 12. 2018 [cit. 8. června 2019]. Dostupné na <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/migratory-pressures/eastern-mediterranean-route/>

Graf č. 1 : Počet migrantů využívajících pro cestu do Evropy jednotlivé trasy

Zdroj: Vlastní zpracování z dat Frontex

Je také zajímavé si rozebrat národnosti, které aktuálně proudí do Evropské unie po jednotlivých trasách. To zobrazuje tabulka číslo 1. Je zde vidět, že navzdory předpokladu, že Balkánská migrační trasa je nejvíce využívána migranty ze Sýrie, tak ti jsou až na třetím místě. Tato trasa je v současné době hojně využívána přistěhovalci z Afganistánu. Téměř poloviční počet osob pak přichází z Turecka a dokonce pouze třetina, oproti Afganistánu, jsou imigranti ze Sýrie.

Po středomořských trasách proudí do Evropské unie nejvíce utečenců z Maroka a to po trase přes Španělsko, dále pak Tunisko, Guinea, Mali a Senegal. Z těchto států je to podobný počet migrantů. I přesto, že se může zdát, že se jedná o nízká čísla, je potřeba si uvědomit, že toto jsou data pouze za první čtvrtletí roku 2019, přičemž hlavní migrační sezóna připadá až na druhé a třetí čtvrtletí, proto se dá počítat s více než trojnásobným nárůstem.

Tabulka č. 1: Národnostní struktura migrantů využívající jednotlivé trasy

Balkánská migrační trasa		Centrální středomořská trasa		Západní středomořská trasa	
Afganistan	3 021	Tunisko	138	Maroko	886
Turecko	1 840	Alžírsko	76	Guinea	142
Sýrie	966	Bangladéš	57	Mali	135
Irák	859	Guinea	39	Senegal	114

Zdroj: Vlastní zpracování z dat Frontex

3 Migrace v EU

Vzhledem k neustálým snahám o harmonizaci právních záležitostí napříč celou Evropskou unií, není překvapením, že předmětem tohoto snažení je i situace okolo migrace. Směrnice EU se věnují jak postavení žadatelů o mezinárodní ochranu, tak i následné péči. Směrnice, které se věnují tomuto tématu, jsou směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2013 a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011. Tyto směrnice dohromady upravují prakticky celý proces přijímání migrantů.

Směrnice se věnují jak právům žadatelů o mezinárodní ochranu, ale také práv osob, které mezinárodní ochranu již využívají. Obě tyto směrnice musí dodržovat zásady, které vycházejí z unijní ochrany lidských práv.

3.1 Směrnice upravující azylovou politiku EU

V roce 2000, kdy téma migrace ještě nebylo tolik aktuální a tak neexistoval žádný ucelený systém směrnic, zveřejnil Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky studii, které ukazovala, jaké jsou podmínky přijímání žadatelů o azyl ve státech EU. Autoři na základě této studie vydali řadu doporučení, která by měla systém zlepšit a celý proces zjednodušit. Tato doporučení se týkala pobytu žadatelů v cílové zemi, jejich zdravotní péče, přístupu ke vzdělání nebo proces jejich zaměstnávání. Inspiraci autoři čerpali z Ženevské úmluvy a Evropské úmluvy o lidských právech. Studie také zjistila, že každý členský stát EU má své vlastní podmínky přijímání žadatelů o azyl, které se od sebe liší i v nejzákladnějších bodech jako je třeba přístup ke zdravotní péči nebo vzdělání.

I přesto, že se v roce 1995 snažila španělská vláda najít řešení této situace předložením návrhu o společné azylové politice, nebylo bohužel ve většině bodů dosaženo shody. Reálné přípravy pro sjednocení přijímání přistěhovalců tak nastaly až v roce 1999, po platnosti Amsterodamské smlouvy. Kromě UNHCR vypracovala studii na téma společného přístupu k migraci také Evropská komise. Výsledky obou studií byly téměř totožné a díky tomu se z vypracování pravidel pro společnou migrační politiku pro státy EU stala priorita.

Po tom, co se do příprav směrnice vložila Francie, která poukázala na příliš liberální postoj vůči žadatelům o azyl, začalo se usilovněji pracovat na sjednocení podmínek především v oblasti svobody pohybu žadatelů o azyl a přístupu na trh práce. V roce 2001

byla Evropskou komisí předložena první verze směrnice, která upravovala podmínky přijímání žadatelů o azyl. Žadatelům měly být zajištěny důstojné podmínky pro život. V roce 2002 vydal Evropský parlament stanovisko k této první verzi, které obsahovalo velké množství návrhů na změnu, které nebyly Evropskou komisí respektovány.

Nakonec byly přijaty výše zmíněné směrnice - Směrnice 2003/9/ES a později směrnice 2013/33/EU.

- Směrnice 2003/9/ES – ta stanovuje minimální normy pro přijetí žadatelů o azyl. Hlavním cílem bylo stanovit takové podmínky pro žadatele o azyl, které by měly stačit k zajištění důstojné úrovně života ve členských státech EU. Nicméně tato směrnice dle Evropské komise ponechávala členským státům příliš velký prostor pro vlastní pravidla.
- Směrnice 2013/33/EU – nová směrnice pro přijímání žadatelů o azyl zpřesňuje podmínky pro udělení azylu. Přidává také důvody pro zajištění žadatelů o mezinárodní ochranu, včetně nezletilých. Konečnou podobu směrnice konzultovala Evropská komise jak s členskými státy, tak se zástupci akademické sféry.

Evropská migrační krize s sebou nesla pro některé státy komplikace ve fungování azylové politiky. Komise tak předložila v roce 2016 plán komplexní reformy společné evropské migrační politiky včetně návrhu nové přijímací směrnice.¹⁶

Na základě vytvoření směrnic začal proces sbližování migračních politik jednotlivých států EU. Tento proces je velice složitý a zdlouhavý, vzhledem k velikým nerovnostem mezi různými částmi Evropy.

3.2 Vliv migrace na Evropu 2020

Vzhledem k nepříznivému vývoji některých klíčových ukazatelů ve státech EU předložila Evropská komise v roce 2010 desetiletý plán, který stanovuje pět hlavních cílů. Cíle by měly být naplněny roku 2020. Nyní ve zkratce představím jednotlivé cíle a pokusím se zhodnotit, jaký vliv na plnění těchto cílů má probíhající migrační krize.

- Vývoj zaměstnanosti – první cíl je zvýšení zaměstnanosti na 75% zaměstnaných ekonomicky aktivních osob. Nezaměstnanost je totiž stále nižší, než byla před velkou ekonomickou krizí (2008). Tento cíl stále není

---

¹⁶ KOLDINSKÁ Kristina, SCHEU Harald C., ŠTEFKO Martin. *Sociální integrace cizinců*, s. 52-57

naplněn a vzhledem k migrační vlně se jeho dosažení EU spíše vzdaluje. Vzhledem ke kvalifikaci většiny příchozích je zřejmé, že naplnit tuto hranici zaměstnaných je stále komplikovanější. Je také dobré si uvědomit, že vzhledem k nárůstu počtu méně kvalifikovaných pracovníků, která do Evropy přichází společně s migranty, nastane klesající trend mezd, minimálně v oblasti méně kvalifikovaných pozic.

- Výzkum a vývoj – další cíl Strategie 2020 je zvyšování peněžních prostředků, které míří do oblasti výzkumu a vývoje. Výše prostředků by měly být 3% celkové hrubého domácího produktu. Když je řeč o celkovém HDP, je tím myšlen HDP celé Evropské unie. V tomto případě má migrační vlna na tuto oblast nepřímý vliv. Vzhledem k přílivu migrantů, kteří jsou minimálně na počátku svého pobytu, závislí na sociálních dávkách, tak peníze, které stát vloží do těchto sociálních transferů, musí ubrat jinde. V tom případě lze očekávat, že se to dotkne právě i oblasti výzkumu a vývoje.
- Změny klimatu - klimatické změny jsou velice palčivý problém, proto není překvapivé, že dalším bodem Strategie 2020 je rozvinutí ekologické ekonomiky, což s sebou přinese mimo jiné i nová pracovní místa. Hlavním cílem této oblasti je snížit emise skleníkových plynů o 20% ve srovnání s rokem 1990 a podíl energie z obnovitelných zdrojů se má zvýšit na 20%. Plnění tohoto cíle může narazit na stejný problém, jako investice do vědy a výzkumu. Bezpečnostní rizika plynoucí z nezdařené integrace migrantů by jistě byly experty vyhodnoceny jako naléhavější, než ekologická rizika.
- Rozvoj vzdělanosti – hlavní měrnou jednotkou v této oblasti je podíl studentů, kteří nedokončí ani základní vzdělání. Toto číslo by se do roku 2020 mělo snížit pod 10%. Navíc by měl být podíl vysokoškolsky vzdělaných osob ve věku 30-34 let minimálně 40%. Z důvodu velkého podílu imigrantů by se takových cílů dalo dosáhnout v případě, že by se snížily nároky na studium a úroveň absolventů. Pakliže se z nároků nesleví, pak by většina nové příchozích studentů měla problém úspěšně dokončit školu a to především kvůli jazykové bariéře. To by pak mělo za následek ještě větší pocit vyloučení a následná frustrace.

- Snížení chudoby – posledním bodem strategie je snížení chudoby. Tam je cíl jasný. Jde o snížení počtu lidí, kteří žijí v chudobě a jsou sociálně vyloučení a to o 20 milionů. Tento požadavek je vcelku nereálný i bez příchodu migrantů, takže tady nelze očekávat, že by migrační vlna měla na tento bod nějaký vliv.¹⁷

3.3 Migrační toky

Vzhledem k migrační krizi musela Evropská unie přijmout několik souborů nařízení pro řízení legální migrace a to pro žadatele o azyl, vysoce kvalifikované pracovníky, studenty a výzkumné pracovníky, sezónní pracovníky, slučování rodin a jiné, kam patří pravidla pro zpracování žádosti o azyl a dohoda o navrácení neúspěšných žadatelů do země původu.

Uprchlíci, kteří opravdu potřebují ochranu EU, musí mít zajištěný i bezpečný přesun do cílové oblasti. Evropská unie v této souvislosti zavedla dva programy, jeden, který se věnuje osobám z Turecka, Jordánska a Libanonu. Druhý se soustředí na syrské uprchlíky. Koncem třetího čtvrtletí letošního roku by měl být schválen program, který by je oba nahradil.

Pro Evropskou unii je přínosné, když do členských zemí proudí z těch nečlenských kvalifikovaná síla. Z toho důvodu byla přijata směrnice EU o modré kartě, která je v současné době předmětem jednání o její reformaci z důvodu její nedostatečnosti. Reformováno by měla být především výše minimální mzdy, zrychlení postupu přijetí, možnost povolení práce na více pracovních pozicích a povolení stěhování se za prací v rámci celé EU.

Legálně do Evropské unie mohou vstupovat členové rodin již přijatých migrantů, pracovníci, kteří mění místo svého pobytu v rámci karierního přesunu v nadnárodních společnostech, studenti a výzkumníci na nejruznější stáže a pracovníci, kteří dostanou pracovní povolení jen na určitou sezonu.

Evropská unie také stanovuje pravidla pro společnou migrační politiku. Jsou to určité normy, které všechny členské státy musí dodržovat, ale vzhledem k tomu, že tyto normy jsou jen minimální, tak i přesto, že je členské státy dodržují, celkový přístup k azylantům se stále liší napříč celou EU. Žadatelé o azyl tedy hledají stát EU, který má

---

¹⁷ KELLER Jan. Evropské rozpory ve světle migrace, s. 149 - 152

nejméně přísnou azylovou politiku a oni díky tomu mají největší šanci na přijetí. Pak už se v rámci schengenského prostoru přesune do jakéhokoli jiného státu. Migrační krize upozornila na tento problém.

Navrácení migrantů do země původu se zase řídí směrnicí o navrácení. Ta stanovuje jasná pravidla tohoto procesu. Je například potřeba, aby každá země, která chce vracet nelegální migranty do počáteční země, měla s těmito zeměmi uzavřenou dohodu. Na uzavření dohody dohlíží mandát jmenovaný Evropskou Radou. Evropská unie má takovou dohodu s 17 zeměmi.

3.4 Migrační politika v České republice

Hlavní orgán, který v České republice zaštiťuje migraci a vše s ní spojené je Ministerstvo vnitra, konkrétně Odbor azylové a migrační politiky (OAMP). Dále se touto problematikou zabývá také Odbor všeobecné správy, Odbor správních činností nebo Policie České republiky. OAMP se řídí Strategií migrační politiky České republiky, která byla schválena v roce 2015, ale vychází i z vlastních zkušeností, případně zkušeností podobných organizací v rámci Evropské unie i mimo ni. Strategie migrační politiky České republiky definuje nejen cíle, kterých by měla OAMP v oblasti migrační politiky dosáhnout, ale také nástroje, které k tomu využít a zásady, které dodržovat. Vzhledem k tomu, že migrace s sebou nese pozitivní, ale i negativní důsledky pro českou společnost, tak se tato strategie snaží co nejvíce posílit právě ty negativní faktory a naopak posilovat pozitivní.

Migrační politika České republiky je zakotvena v rámci společných politik států Evropské unie a i přesto, že se snaží si zachovat vysokou míru diskrece, musí brát ohled na potřeby nejen státu a jeho obyvatel, ale také na situaci v Evropské unii. Evropská unie zasahuje v rámci této politiky především do oblasti mezinárodní ochrany, ochrany vnějších hranic EU a vyhošťování nelegálně pobývajících cizinců na územní jednotlivých států. Zároveň se Česká republika musí podílet na řešeních negativních situací spojených s migrací v rámci Evropské unie.

Riziko, které s sebou členství v Evropské unii nese, je schengenský prostor. Ten má sice pro nás nespočet výhod v podobě zrušení kontrol na vnitřních hranicích pro osoby i zboží, ale ten stejný faktor je právě velkou bezpečností výzvou v otázce migrace. Česká republika se proto snaží spolupracovat na udržení bezpečného, funkčního a stabilního schengenského prostoru a to prostřednictvím praktikování zodpovědné migrační politiky.

Česká republika, a celá Evropská unie, proto musí provádět migrační politiku s jasně danými cíli a výsledky:

- Přijímat legální migranty, usnadnit vstupní proces a to z důvodu větší konkurenceschopnosti
- Zajistit dostatečný integrační proces, který pomůže předejít jednotlivým bezpečnostním rizikům a negativním jevům migrace pro společnost
- Aktivně provádět vnější dimenzi migračních politik, především se snažit o podporu stabilizace v tranzitních zemích migrace
- Nelegálním migrantům zajistit návrat do zemí původu, případně přístup k mezinárodní ochraně, pokud na ni bude mít migrant faktický nárok

3.4.1 Strategie migrační politiky České republiky

Vzhledem k probíhající migrační krizi vydala Česká republika Strategii migrační politiky České republiky, která reaguje na současnou diskuzi na toto téma a vyjadřuje postoje země. Strategie vychází z několika zásad, které zároveň zastupují základní tematické okruhy týkající se oblasti migrace – tedy integrace, nelegální migrace, návratová politika, mezinárodní ochrana, vnější dimenze migrace, volný pohyb osob v rámci EU, legální migrace a v neposlední řadě provázanost národních a unijních migračních politik. Tyto zásady byly vypracovány Ministerstvem vnitra ve spolupráci s ostatními ministerstvy. Text strategie může být kdykoliv aktualizován a to v závislosti na aktuální situaci v oblasti migrace.

1. Integrace – nejzásadnějším nástrojem migrační politiky je integrace cizinců. V případě České republiky se jedná o bezproblémovou oblast. Hlavními pilíři jsou monitoring a rozvoj nových projektů. Integrace není nějak významněji ovlivňována Evropskou unií, členské státy zde mají vysokou míru diskrece. Integrační proces je důležitý zejména z důvodu podpory začlenění a předcházení negativním sociálním jevům jako například vyloučení nebo trestné činnosti cizinců. Důležitým faktorem je také podpora vzdělávání, především v oblasti překonávání jazykových bariér. Vzhledem k tomu, že je téma integrace cizinců stále diskutovanější, je potřeba mu věnovat dostatek pozornosti.
2. Nelegální migrace a návratová politika – v roce 2014 na území Evropské unie nelegálně vstoupilo více než 280 tisíc osob. Nejvíce pak, vzhledem

k migračním trasám, do centrálního Středomoří. Tyto trasy se ale rychle mění a reagují na přijatá opatření. Situace v České republice je díky její poloze poměrně stabilní, i přesto je ale potřeba důsledný přístup k této problematice, protože se jedná o velice dynamickou oblast. V dlouhodobém časovém horizontu se tedy bude Česká republika soustředit především na zamezení nelegální migrace, pro její bezpečnostní rizika. Součástí toho je i podpora legální migrace a to prostřednictvím lepší informovanosti cizinců. Důležitým prvkem je také politika návratů, tedy spolupráce se třetími zeměmi při předávání nelegálních migrantů, tato oblast je harmonizována na úrovni Evropské unie.

3. Azyl – členské státy EU mají povinnost se zabývat každou žádostí o azyl, každý cizinec má tedy možnost požádat o ochranu. I přesto, že v roce 2014 bylo na území EU registrováno 650 tisíc žádostí o azyl, což je nejvíce v historii, situace v České republice není natolik vážná. Do České republiky přišlo v tomtéž roce přes 1000 žádostí o azyl, nejvíce od obyvatel Ukrajiny a Sýrie. I tak ale musí Česká republika plnit unijní závazky a mít azylový systém nastavený tak, aby mohla pružně reagovat na jakékoliv nepředvídané změny v migračních tocích. Přijímání žadatele o azyl podléhá mezinárodnímu právu, jedná se tedy o vysoce harmonizovanou oblast. Česká republika tedy především musí pracovat na zlepšování azylového řízení a přijímacího systému a to v souladu s unijními pravidly, a také tlačit na partnery, aby se chovali stejným způsobem.
4. Vnější dimenze migrační politiky – další důležitý cíl je posílení aktivit na pomoc uprchlíkům v zemích původu. Pro předcházení masové migrace je tento pilíř klíčový, protože pomáhá stabilizovat situace v zemích, kde se uprchlíci nacházejí. Aktivita v rámci vnější dimenze migrační politiky působí také jako akt solidarity vůči státům Evropské unie, které přijímají mnohem větší množství žádostí o azyl než Česká republika. Česká republika se zapojuje jak do rozvoje spolupráce se třetími zeměmi, tak do projektů Evropské unie.
5. Volný pohyb osob v Evropské unii a Schengenská spolupráce - volný pohyb je bezpochyby jedna z hlavních výhod, kterou Evropská unie svým obyvatelům nabízí. Zároveň je ale bezpečnostní výzvou. Česká republika, tak jako celá Evropská unie, se snaží zasadit o to, aby volný pohyb osob a zboží

nebyl jakkoliv omezen, ale aby byly dostatečně chráněné vnější hranice a zkvalitnění systému pohybu osob po vnitřních prostorách.

6. Legální migrace – Česká republika podporuje legální migraci, která je pro občany státu přínosná. Nejvíce cizinců mimo EU pobývajících na území ČR jsou občané Ukrajiny, Vietnamu a Ruska. Oblast legální migrace je vysoce harmonizována na úrovni Evropské unie a to zejména v kategoriích sloučení rodin, studium a vědecký výzkum. Česká republika má nastavenou politiku migrace na vysoké úrovni, což ji umožňuje pružně reagovat na rychle se měnící situaci této oblasti.
7. Mezinárodní a evropské závazky České republiky v oblasti migrace – Česká republika má určité závazky v oblasti migrace. Základní rámec, který ovlivňuje migrační politiku ČR, je unijní právo. Evropská unie vytvořila systém právních nástrojů, mechanismů spolupráce a také agentur EU. Vzhledem k dynamice migrace musí EU zachovávat velkou flexibilitu migrační politiky. Česká republika implementuje právní závazky EU do vlastního právního rámce a také apeluje na ostatní členské státy, aby se chovali stejně.¹⁸

---

¹⁸ MINISTERSTVO VNITRA, Strategie migrační politiky České republiky, s. 6-21

4 Migrační krize a Evropská unie

Migrační krize, která započala v roce 2013, přinesla Evropě velký nápor uprchlíků. I přesto, že jev migrace má počátky již dva miliony let zpět, kdy se lidstvo vydalo na svou první pout¹⁹, v letech 2015 a 2016 byl pro Evropskou unii příliv uprchlíků největší v historii její existence. Do Evropské unie v té době přicestovalo přes milion osob a to jak z důvodu útěku před válkou, tak z důvodu ekonomické migrace.

4.1 Evropská Unie v době migrační krize

Evropská unie na probíhající migrační krizi zareagovala řadou opatření, která měla pomoci udržet probíhající migraci pod kontrolou a stále na nich pracuje. Velkým problémem migrační krize jsou například děti migrující bez doprovodu, jejichž počet stále roste. Je také administrativně náročné rozlišit ekonomické migranty a ty, kteří opravdu potřebují mezinárodní ochranu z důvodu oprávněného strachu z pronásledování nebo reálného nebezpečí.

Pokusy uprchlíků dostat se do Evropské unie jsou často vykoupeny jejich životem. Na moři, při plavbách do Evropy, zemřelo již tisíce lidí. Také je problém, že většina uprchlíků, za přechod hranic zaplatilo nemalé částky organizovaným zločineckým skupinám a převaděčům, se kterými se Evropská unie snaží bojovat. Následná péče o migranty, především poskytování potravin a ubytování, klade velký tlak na rozpočty členských států. Nejvíce to pocítuje Řecko a Itálie, protože jsou to první země, do kterých se uprchlíci dostanou, a proto mají následnou povinnost se o nově příchozí alespoň dočasně postarat.

Evropská unie má, jak již bylo zmíněno výše, dvě migrační trasy, po kterých se migranti dostávají na území Evropské unie. V současné době je situace na první z nich, tedy balkánské migrační trase, stabilizována, a příliv migrantů není tak veliký. Je to díky domluvě EU-Turecko a také díky uzavření hranic Řecka s Makedonií. Za rok 2017 byl například po této trase zaznamenán příchod pouze 11 535 osob.

Jsou ale samozřejmě určitá rizika, která by mohla tuto situaci změnit a stabilizaci narušit. Největší riziko představují vztahy některých států EU s Tureckem, které nejsou optimální a to především s Německem, Rakouskem a Holandskem. Členové Evropské

---

¹⁹ KING R., Atlas lidské migrace, s. 25

unie se ale celkově často vyjadřují spíše protiturecky a jsou proti budoucímu přijetí Turecka do Evropské unie, což situaci rozhodně nepomáhá. Dalším problémem je vrácení osob, které nedostanou v Evropské unii azyl. Za rok 2017 bylo navraceno jen 1 289 migrantů, 16% těchto osob byli občané (většinou Sýrie), kteří se rozhodli pro odchod dobrovolně.

Vzhledem k neefektivnímu procesu navracení migrantů do zemí původu, je vytvářen veliký tlak na Řecko, které se musí o migranty postarat. Dle statistik řeckých neziskových organizací, v roce 2017 jen na řeckých ostrovech pobývalo 15 307 osob čekající na vyřízení žádosti o azyl, což je téměř dvojnásobek, než je dostupná kapacita. Řecko se sice snaží přesouvat uprchlíky alespoň z ostrovů na pevninu, ale i tam je situace kritická. Řešením by mohlo být zrychlení vyřizování žádostí o azyl. Na provádění azylové politiky dostává Řecko od EU velké příspěvky, ale ani ty nestačí. Pro představu, v polovině roku 2017 obdrželo Řecko na řešení migrační krize 209 milionu EUR.

Další riziko plyne paradoxně z uzavření hranic Makedonie s Řeckem. To totiž zvyšuje tlak na Bulharsko, kam se snaží migranti dostat přes Turecko. Na těchto hranicích byly posílené kontroly a také byla Bulharsku poskytnuta finanční podpora na zlepšení přijímacího procesu a teprve čas ukáže, jestli jsou tato opatření dostatečná. Podobně je na tom také Srbsko, a to z důvodu posílených opatření na hranicích s Maďarskem a Chorvatskem.

Co se týká středomořské trasy, tam je situace stále nevyřešená. Příliv migrantů se sice od roku 2017 snižuje, což je pravděpodobně především díky posíleným zásahům libyjské mořské stráže, ale Itálie se stále musí vypořádat s již přichozími. Je zde řada nevyřešených problémů, jedním z hlavních je fakt, že většina migrantů přicházejících do Evropy po této trase nesplňuje podmínky pro udělení azylu, protože tato trasa je nejvíce zneužívána nelegálními převaděči. Množství nelegálních převaděčství navíc roste díky tomu, že jsou v těchto vodách posílené námořní hlídky, které zajišťují, že v případě jakýchkoliv problémů s plavidlem, na kterém se migranti snaží dostat do Evropy, jim pomohou dostat se v pořádku na pevninu. Velkou motivací pro podniknutí cesty do Evropy je, jak bylo již zmíněno výše, také fakt, že členské státy EU mají problém s navracením migrantů do země původu.

Itálie je tedy v současné době ve velmi tíživé situaci a v polovině roku 2017 navrhla prostřednictvím svého zastoupení v Bruselu opatření, která by mohla situaci pomoci vyřešit. Komise jako reakci vydala akční plán na podporu Itálie a schválila finanční příspěvek do Svěreneckého fondu pro Afriku, což byl jeden z návrhů řešení Itálie. Itálie

také začala spolupracovat v této věci s Libyí, kdy se oba státy zavázaly, že zvýší kontrolu námořních hranic. Unie pak vydala v únoru 2017 Maltskou deklaraci, kde jsou nastíněny činnosti, které EU podnikne ve věci pomoci pobřežní stráží Libye.

Středomořská trasa vede západním směrem také do Španělska. Počet migrantů, kteří využívají tuto cestu, stoupá a s tím i počet těch, kteří se v první polovině roku 2017 dostalo do Španělska. Jejich množství narostlo o 110% oproti předchozímu roku. Nejvíce migrantů pochází z Pobřeží slonoviny, Guinei, Gambie a Maroka. Situace zatím není stabilizovaná a vzhledem k tomu, že je teď zájem situován především na migrační trasu do Itálie, tak se zde zatím ani nepřichází s žádnými speciálními opatřeními.

Co se týká finanční stránky věci, tak již před vypuknutím uprchlické krize počítal rozpočet EU s vyčleněním 4,5 miliardy EUR na migraci na roky 2015 a 2016. Následně byl rozpočet navýšen o 2 a 1 miliardu EUR. Většina finančních prostředků byla alokována do Fondu pro migraci a integraci a Fondu vnitřní bezpečnosti. Do těchto fondů má tedy v letech 2014-2020 putovat 3,1 a 3,8 miliardy EUR. Finanční prostředky plynou ze všech zemí EU kromě Dánska, které přispívat odmítlo. Fond pro migraci a integraci zahrnuje opatření zaměřená na podporu účinné integrace státních příslušníků třetích zemí a příjemci těchto prostředků mohou být mimo jiné státní a federální orgány, místní veřejné subjekty i nevládní organizace. Existují ale i další evropské fondy, které neméně významně podporují integraci migrantů na trhu.

Evropská unie navíc vytvořila v prosinci trustový fond na podporu Sýrie. V březnu 2016 byl pak komisí předložen návrh na zřízení nástroje pomoci při mimořádných událostech, který by byl připraven v případě, že by nastala jakákoliv humanitární krize v letech 2016-2018. Na podporu tohoto návrhu mělo putovat 700 milionů EUR. Byly také zřízeny dva nové fondy na podporu Afriky a Turecka.²⁰

4.1.1 Struktura migrujících osob do zemí EU

Počet žadatelů o mezinárodní ochranu v zemích Evropské unie během migrační krize rostl. Eurostat proto začal vytvářet různé statistiky, které mají pomoci široké veřejnosti ke zmapování situace. Eurostat rozlišuje „First time applicants“, tedy žadatele, kteří podali žádost v daném členském státě poprvé a pak osoby, které žádají o azyl více než jednou ve stejné zemi. Tyto osoby se ve statistikách zpravidla neobjevují, většinou

---

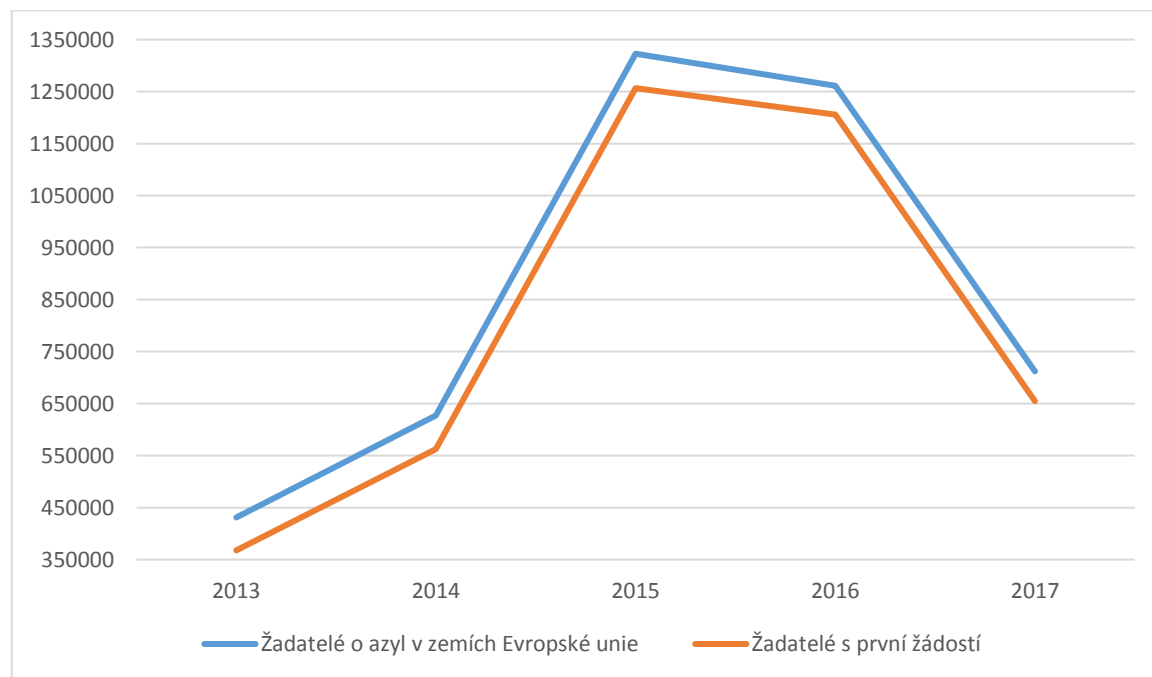
²⁰ OECD. Migration Policy Debates [online]. oecd.org, 13. 1. 2017 [cit. 19. června 2019]. Dostupné na <https://www.oecd.org/els/mig/migration-policy-debates-13.pdf>

jde tedy pouze o osoby, které v daném státě žádají o mezinárodní ochranu poprvé. Těchto osob je také naprostá většina, například v čtvrtém čtvrtletí roku 2017 přišlo do Evropské Unie celkem 168 000 žádostí, z nichž 92% byly žádosti od osob, kteří ji podali poprvé. Členské státy dodávají určité informace o migrujících osobách až od roku 2014, proto některé níže uvedené grafy a tabulky budou začínat až tímto rokem.

Dle modré osy grafu číslo 2 přišlo do zemí Evropské unie nejvíce žádostí o azyl právě během migrační krize a to v letech 2015 a 2016. V roce 2017 je pak zaznamenán meziroční pokles o téměř 46%. Tento pokles se dá vysvětlit postupně opadající silou migrační krize a zároveň také zhoršením podmínek pro přesun do Evropské unie. Ať už se jedná o odmítání přímořských států přijímat další lodě s migranty, větší hraniční kontroly a celkově přísnější podmínky azylové politiky. I přesto, že od roku 2015 je zřejmý klesající trend v počtu přijatých žádostí, tak ani v roce 2017 nejsou čísla tak nízká, jako v prvním roce sledovaného období. Je také fakt, že před prvním sledovaným rokem, tedy v roce 2012, byly počty přijatých žádostí ještě nižší.

Oranžová osa pak ukazuje počet žadatelů o azyl bez těch, kteří svou žádost podali opakovaně. Jejich poměr se drží v téměř konstantním podílu. Těch zkoušejících své štěstí opakovaně je po celé sledované období okolo 10%.

Graf č. 2: Žadatelé o azyl v zemích Evropské unie

Zdroj: Vlastní zpracování z dat Eurostat

Tabulka číslo 2 ukazuje počet přijatých žádostí dle jednotlivých let. Nejvíce žádostí o azyl v rámci zemí Evropské unie za sledované období přišlo do Německa, Itálie, Francie a Švédska. Naopak nejméně do Estonska, Slovenska, Lotyšska a Litvy.

Na počet žádostí, které do jednotlivých zemí plynou, má vliv několik faktorů. Jedním ze základních faktorů je životní úroveň země a s ní se pojící sociální systém. Vzhledem k tomu, že velká část migrujícího obyvatelstva se přesunuje z ekonomických důvodů, vyhledávají cílové země s co nejštedřejším sociálním systémem, který jim zajistí vysokou životní úroveň. Proto plyne prokazatelně nejvíce žádostí do Německa, které příchozím žadatelům o azyl nabízí vysoké sociální dávky a další varianty pomoci. Německo je zároveň také státem, který je migrační krizí zasažen prokazatelně nejvíce. To plyne zřejmé právě z toho, že do Německa přišlo za pět let téměř třikrát více žádostí, než do druhé Itálie.

Dalším faktorem je jistě dostupnost cílového státu. Itálie, vzhledem k tomu, že je jednou z cílových destinací migračních tras, je po Německu nejvíce postihnuta migrační krizí. Je zajímavé, že neplyne tolik žádostí do Řecka, které je cílovou destinací balkánské trasy. Je sice pravda, že situace na této trase je díky prohlášení členů Evropské rady a tureckého premiéra stabilnější, než na středomořské trase, navíc byly uzavřeny hranice s Řeckem a Makedonií, ale i tak je ten rozdíl opravdu značný.

V této tabulce je také zřejmý výše zmíněný trend rostoucího využívání západní středomořské migrační trasy a to v nárůstu počtu žádostí do Španělska a Portugalska. Ve Španělsku je tento nárůst opravdu značný, a to o více než 130% v roce 2017 oproti roku 2016. Portugalsko zaznamenává sice podstatně méně žádostí, ale i tam je poslední sledovaný rok ve srovnání s rokem 2015 o mnoho vyšší. Mírný nárůst lze pozorovat také v Řecku, Itálii a Francii.

Naopak počet žádostí plynoucích do Německa, které je sice na vrchu tabulky, se ale v roce 2017 oproti předchozím rokům velice snížil. Tento trend lze pozorovat i po sečtení počtu žádostí všech členských států EU, kdy počet přijatých žádostí v roce 2017 je o 50% nižší, než počet žádostí v předchozím roce. Na tomto snížení má ale značný podíl právě snížení žádostí putujících do Německa. Velký pokles je pak zřejmý také v Belgii, Bulharsku, Polsku a Maďarsku, které zastává velice radikální postoje k migraci a dle výsledků v této tabulce lze konstatovat, že tento přístup opravdu funguje. Nejvíce jich pak přišlo na vrcholu migrační krize, v roce 2015, a to 1 322 845.

Tabulka č. 2: Počet přijatých žádostí o azyl v letech 2013-2017

EU 28	2013	2014	2015	2016	2017	Celkem
Německo	126 705	202 645	476 510	745 155	222 560	1 773 575
Itálie	226 620	64 625	83 540	122 960	128 850	626 595
Francie	66 265	64 310	76 165	84 270	99 330	390 340
Švédsko	54 270	81 180	162 450	28 790	26 325	353 015
Maďarsko	18 895	42 775	177 135	29 430	3 390	271 625
Rakousko	17 500	28 035	88 160	42 255	24 715	200 665
Spojené Království	30 585	32 785	40 160	39 735	34 780	178 045
Řecko	8 225	9 430	13 205	51 110	58 650	140 620
Holandsko	13 060	24 495	44 970	20 945	18 210	121 680
Belgie	21 030	22 710	44 660	18 280	1 834	108 514
Španělsko	4 485	5 615	14 780	15 755	36 605	77 240
Bulharsko	7 145	11 080	20 390	19 420	3 695	61 730
Polsko	15 240	8 020	12 190	12 305	5 045	52 800
Dánsko	7 170	14 680	20 935	6 180	3 220	52 185
Finsko	3 210	3 620	32 345	5 605	4 990	49 770
Kypr	1 255	1 745	2 265	2 940	4 600	12 805
Rumunsko	1 495	1 545	1 260	1 880	4 815	10 995
Irsko	945	1 450	3 275	2 245	2 930	10 845
Lucembursko	1 070	1 150	2 505	2 160	2 430	9 315
Malta	2 250	1 350	1 845	1 930	1 840	9 215
Česká republika	695	1 145	1 515	1 475	1 445	6 275
Portugalsko	500	440	895	1 460	1 750	5 045
Chorvatsko	1 080	450	210	2 225	975	4 940
Slovinsko	270	385	275	1 310	1 475	3 715
Litva	400	440	315	430	545	2 130
Lotyšsko	195	375	330	350	355	1 605
Slovensko	440	330	330	145	160	1 405
Estonsko	95	155	230	175	190	845

Zdroj: Vlastní zpracování z dat Eurostat

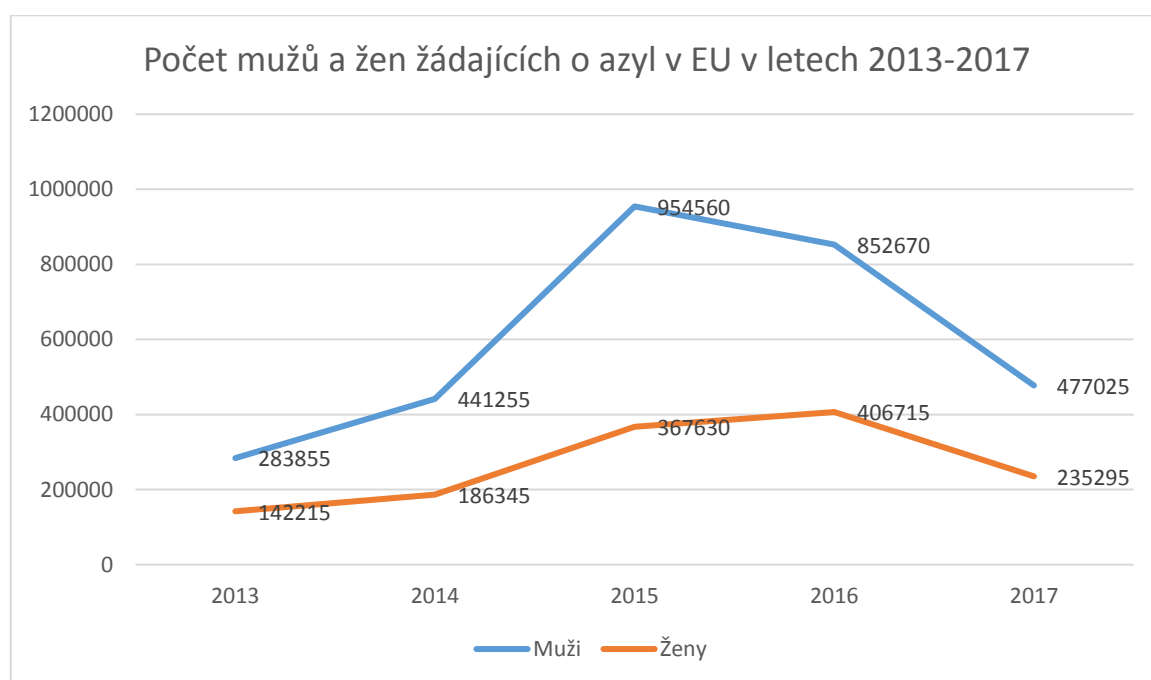
Do Evropské unie plyne tedy v posledních letech nemalé množství žádostí. Struktura těchto žádostí se liší v jednotlivých zemích EU, ale i přesto se následující část práce bude věnovat snaze o jejich detailnější prostudování a to především z hlediska pohlaví, věku a země původu žadatelů.

Do Evropské unie přišlo za celé sledované období podstatně více žádostí o azyl od mužů, než od žen. Žádostí od mužů přišlo za 5 let 3 009 365, od žen „pouhých“ 1 338 200. Může to být dáno tím, že první člen rodiny, který se vydá na cestu do Evropy, je právě muž, který pokud uspěje, může své rodině posílat peníze na obživu do země původu. To platí především v případě ekonomických migrantů, v případě běženců přehajících před

nepokoji může jít o strategii, jak jednodušeji zajistit následné přijetí celé rodiny a připravit podmínky pro život v nové zemi.

Z grafu číslo 3 je zřejmé, že největší rozdíl mezi počtem žádostí od mužů a od žen byl v roce 2015, tedy v roce, kdy byla migrační krize na vrcholu. To zřejmě proto, že právě v tomto roce se k migraci způsobené válečným konfliktem nabalila i ekonomická migrace a ekonomičtí migranti jsou mnohem častěji muži, než ženy. Od toho roku se pak propast mezi muži a ženami opět zmenšuje a pravděpodobně se postupně vrátí na původní úroveň, kdy bylo mužů přibližně dvakrát tolik, než žen.

Graf č. 3: Počet mužů a žen žádajících o azyl v EU v letech 2013-2017

Zdroj: Vlastní zpracování z dat Eurostat

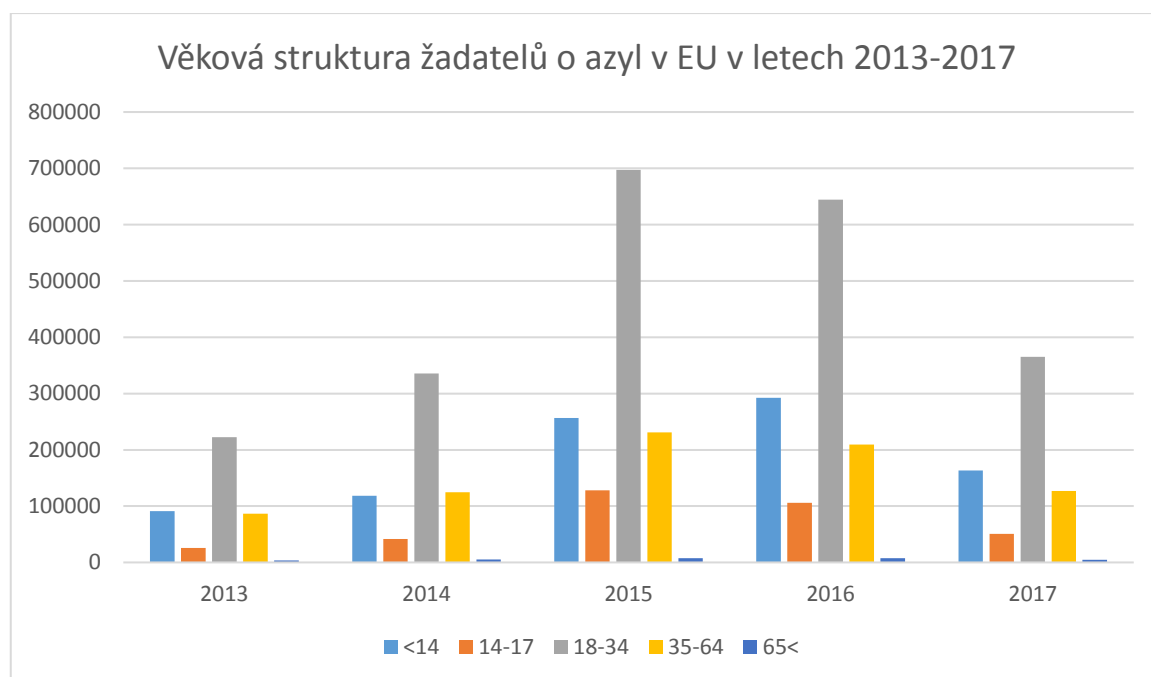
Věková struktura migrantů putujících do Evropské unie je velice pestrá a jedná se prakticky o osoby všech věkových kategorií. Jak jsem se již zmiňovala, Evropská unie má velký problém i s řešením otázky dětských migrantů, takže i osob mladších 18 nebo dokonce 14 let se v počtu podaných žádostí najde hodně.

Jak je vidět na grafu číslo 4, ve všech letech sledovaného období přišlo nejvíce žádostí od osob ve věku 18-34 let, tedy v nejproduktivnějším věku, což je logické, protože pro lidi tohoto věku je jednodušší stěhovat se na jiné místo, podniknout dlouhou cestu a začínat nový život. Mladší osoby jsou většinou vázány právě na ně, ty starší jsou naopak již zvyklí na své prostředí a není pro ně tak snadné ho měnit. Navíc je u nich větší pravděpodobnost, že by pro ně mohla cesta znamenat ztrátu života. Na druhém místě jsou

pak osoby mladší 14 let, ve všech sledovaných letech kromě roku 2014. Nejméně migrujících osob jsou osoby starší 65 let. Tento graf tedy potvrzuje fakt, že problém dětské migrace opravdu existuje a je potřeba se zaměřit na hledání jeho řešení.

U některých migrantů je pak problém je věkově zařadit, protože přicházejí bez dokladů a svůj věk nechtějí z různých důvodů říci. Takových osob bylo za celých 5 let přes 7 600. Někteří ale přijdou s falešnými doklady, proto jsou třeba zařazeni do jiné kategorie a mohou zkreslovat výsledky, takových je ale opravdu minimum.

Graf č. 4: Věková struktura žadatelů o azyl v EU v letech 2013-2017

Zdroj: Vlastní zpracování z dat Eurostat

Co se týká země jejich původu, tam je škála velice pestrá a dá se říci, že do Evropské unie přicházejí migranti v podstatě ze všech koutů světa. Tabulka číslo 3 ukazuje ty státy, ze kterých přišlo do Evropské unie nejvíce žádostí o azyl, dohromady dávají žádosti z těchto zemí více než dvě třetiny všech přijatých žádostí o azyl. Čísla v tabulce jsou zaokrouhlena.

Nejvíce žádostí přišlo ve všech letech ze Sýrie, ale je tam vidět obrovský nárůst právě na vrcholu krize. Od roku 2015 tento počet opět postupně klesá, i když stále není na své původní hranici. Podobný vývoj lze sledovat prakticky u všech zemí, které jsou na vrcholu tohoto pomyslného žebříčku. Na druhou stranu ale počet žádostí z Bangladéše stále roste. Je pak také možnost si všimnout, že nejvíce žádostí z některých států přišlo až v roce 2016 nebo právě v roce 2017. To je dáno tím, že migrační krize započala velikým

přílivem migrantů ze Sýrie a sousedních států, ale některé státy, zejména ty africké, se pak k této migrační vlně připojili až později.

Problémem je právě také fakt, že spousta zemí na vrcholu tohoto žebříčku jsou muslimské státy, které mají své specifické problémy, například podprůměrnou integraci do pracovního trhu, nadprůměrná závislost na sociálních transferech, podprůměrná účast na vzdělání, nadprůměrná fertilita, prostorová segregace s tendencí k utváření paralelních společností, nadprůměrná religiozita a nadprůměrná kriminalita. Je také prokázáno, že ani v průběhu generací tyto rozdíly nezmizí.²¹

Tabulka č. 3: Počet přijatých žádostí o azyl do EU ze zemí mimo EU v letech 2013-2017

Země	2013	2014	2015	2016	2017	Celkem
Sýrie	49 980	122 065	368 355	339 245	105 035	984 680
Afganistán	26 215	41 405	181 425	186 605	47 930	483 580
Irák	10 740	21 365	124 970	130 100	51 790	338 965
Pákistán	20 850	22 220	48 015	49 915	37 940	178 940
Albánie	11 065	16 950	67 950	32 465	25 745	154 175
Nigérie	11 670	20 065	31 245	47 775	41 100	151 855
Kosovo	20 225	37 890	72 480	11 680	7 410	149 685
Eritrea	14 485	36 945	34 130	34 470	25 120	145 150
Rusko	41 470	19 820	22 235	27 605	17 000	128 130
Somálsko	16 510	16 490	21 050	20 060	14 100	88 210
Bangladéš	9 140	11 700	18 865	17 245	20 860	77 810
Srbsko	22 360	30 840	3 065	13 185	8 065	77 515
Ukrajina	1 055	14 060	22 040	12 490	10 170	59 815
Gambie	3 545	11 530	12 395	16 030	12 845	56 345
Senegal	2 965	6 435	9 035	9 740	10 630	38 805

Zdroj: Vlastní zpracování z dat Eurostat

Každá žádost o azyl, která přijde státu Evropské unie, musí být řešena. Proti rozhodnutí, která se v této věci vydávají, může žadatel podat odvolání, poté je žádost projednávána znovu. Na následujícím grafu budou tedy zobrazeny jen konečná rozhodnutí, tedy ta, proti kterým se již nelze odvolat. V této otázce mohou být vydána rozhodnutí:

- Pozitivní rozhodnutí – udělení azylu a to buď na základě Ženevských úmluv²² nebo humanitární ochrany.

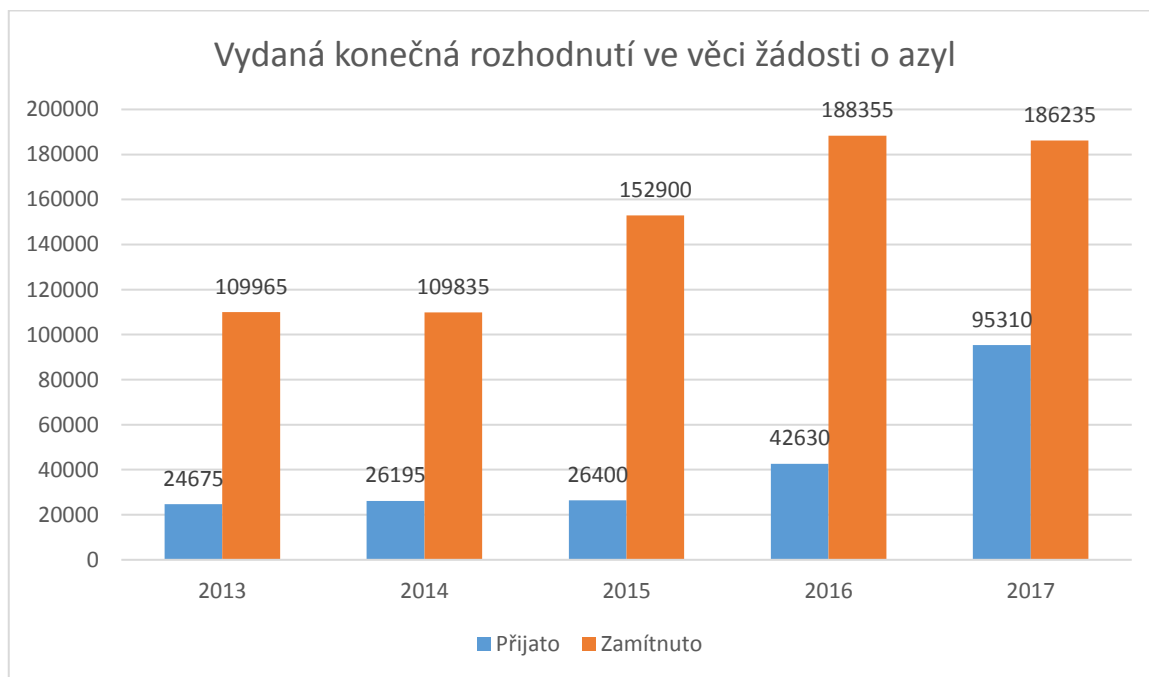
²¹ SARRAZIN, Thilo. Německo páchá sebevraždu, Praha: Academia, 2011, s.231-322

²² Ženevské úmluvy upravují podmínky a pravidla na ochranu osob boje se neúčastníků nebo z bojů vyřazených během ozbrojených konfliktů podle mezinárodního práva.

- Negativní rozhodnutí – zamítnutí udělení azylu i jakékoliv jiné ochrany, takový žadatel pak musí být navrácen do země původu.²³

Graf číslo 5 ukazuje počet vydaných záporných i kladných rozhodnutí a je zde vidět nepřehlédnutelný rozdíl mezi přijatými a zamítnutými žádostmi. Ve většině případů nepřijatých žádostí se jedná o více než dvojnásobek přijatých. Je také vidět rostoucí trend v počtu vyřízených žádostí a klesající poměr mezi přijatými a nepřijatými. Problém, který je ale zřejmý, je fakt, že například v roce 2017 padlo celkem 281 545 rozhodnutí (zaokrouhleně), ale přišlo 695 709 žádostí. Rok před tím přišlo 1 260 920 žádostí a bylo vydáno jen necelých 231 000 rozhodnutí. Žadatelé o azyl tak čekají v přijímacích centrech na rozhodnutí a ve většině případů se o ně stará stát, do kterého přišli, což je pro stát obrovská finanční zátěž a to nejen při zajištění základních potřeb migrantů, ale také při administrativní činnosti spojené s registrací migrantů a podobně.

Graf č. 5: Vydaná konečná rozhodnutí ve věci žádosti o azyl v EU v letech 2013-2017

Zdroj: Vlastní zpracování z dat Eurostat

²³ EUROSTAT. Common European Asylum System [online]. ec.europa.eu, [cit. 15. července 2019]. Dostupné na https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/asylum_en#

4.1.2 Integrace migrantů do EU

Integrace migrantů je primárně záležitostí politiky regionální úrovně, ale i přesto se Evropská komise ve spolupráci s OECD tomuto tématu věnuje ve velkém. OECD vede i databázi, dle kterých lze posoudit funkčnost nastavených pravidel pro integraci cizinců, případně je upravit. Tím pomáhá Evropské unii pružně reagovat na současný stav migrace.

I Evropská komise se integraci migrantů do zemí Evropské unie věnuje dlouhodobě. Její zájem o oblast migrace se samozřejmě zvyšoval tím, jak se zvyšoval počet migrantů, kteří podnikli cestu na evropský kontinent. Hlavní cíl, který si Evropská komise nastavila pro roky 2015 a 2016, bylo stabilizovat situaci migrační krize, což se částečně podařilo (alespoň na balkánské trase) a nyní je prostor na to, věnovat se integraci příchozích migrantů do většinové společnosti. V této otázce vydává komise různá doporučení, které by regionální a národní tvůrci politik měli aplikovat, nebo alespoň zvážit jejich začlenění do národní strategie migrace.

Evropská komise se v těchto doporučeních věnuje více oblastem. Hlavní oblasti jsou vzdělávání, práce, bydlení a zdravotnický systém. V oblasti vzdělání jde samozřejmě především o to, naučit migranty jazyku a dalším zvyklostem cílové země, aby se z nich postupně stali plnohodnotní občané daného státu. Vzdělání jde také ruku v ruce se zlepšením pozice na trhu práce, ale není to to jediné, co může pomoci pro jejich lepší integraci do pracovního procesu. Mohou to být mimo jiné různá chráněná pracovní místa nebo finanční dotace pro zaměstnávání migrantů.

Migranti při hledání práce ve své nové zemi musí čelit několika výzvám a problémům. První výzvou je jistě již zmíněná jazyková bariéra. Z toho důvodu nebývá výjimkou, že přistěhovalci vykonávají práci, pro kterou jsou nadměrně kvalifikovaní nebo mají například nižší příjmy za stejnou práci, než jejich místní kolegové. I tyto faktory mají za následek to, že mezi migranty je vyšší nezaměstnanost, ale samozřejmě je to dáno i faktem, že se mohou setkávat s určitou diskriminací při snahách o získání práce. Je ale rozdíl v nezaměstnanosti, mezi migranty, kteří se přemísťují v rámci Evropské unie a těmi, kteří přicházejí ze zemí mimo EU a to asi 10 procentních bodů.

Příjmové nerovnosti se nejvíce projevují ve větších městech, což spolu pak přirozeně nese i problém právě s bydlením, které je ve větších městech dražší, protože se tam počítá s vyššími příjmy obyvatel, na které ale migranti často nedosáhnou. Ti pak musí

žít v horších podmínkách. Všechny tyto faktory mohou vyvolat v migrantech pocit frustrace a vést ke zvýšené kriminalitě, což je přesně to, čemu je potřeba předcházet.

Úspěšnost integračního procesu je také ovlivněna přístupem místních obyvatel k otázce migrace. Obyvatelé každého státu se liší svým přístupem k migraci, potažmo migrantům. Čím více je země ekonomicky stabilní a čím kvalitnější život místní mají, tím lépe vnímají příchod migrantů. Existuje dokonce souvislost mezi tím, které odvětví je v dané zemi rozvinuté a tím, jaký mají přístup k migraci. Státy, které se soustředí na informační technologie, jsou často otevřenější migraci než průmyslově země. I to je možná důvod, proč si uprchlíci vybírají jako svou cílovou destinaci právě Německo. Dle OECD dokonce existuje negativní korelace mezi rozdíly v nezaměstnanosti místních obyvatel a migrantů s názory na ekonomický přínos migrace většinové společnosti.

Pro lepší integraci je také velice přínosné, když je v cílové zemi již nějakým způsobem zavedena komunita příslušníků jejich národa, protože si mezi sebou mohou pomoci v některých důležitých oblastech. Pomáhají si hledat práci, pomáhají si s bydlením, udržují přátelství a tím vyvolávají větší pocit domova. Je ale otázka, jestli jsou tyto komunity vnímány pozitivně i místními obyvateli, protože díky začlenění se ve svojí komunitě, nemají migranti takovou motivaci k úplné integraci – tedy nemusí se učit jazyk, přizpůsobovat se místním zvykům a jejich život se omezuje pouze na tu komunitu. Tím se pak mohou v nějakých čtvrtích města tvořit „ghetta“, kterým se místní obyvatelé musí vyhýbat, což se jim přirozeně nelíbí a vzbuzuje v nich negativní pocity vůči migraci.

K úspěšnému procesu integrace je zapotřebí nadnárodní spolupráce členských zemí Evropské Unie, které by dle Evropské komise měly sledovat těchto pět cílů:

- Je potřeba, aby spolu vlády jednotlivých zemí Evropské unie spolupracovaly a jednaly spolu o integraci jako rovnocenní partneři. Představitelé členských států by společně měli formovat cíle integračního procesu a hledat způsoby, jak jich dosáhnout. Zároveň by se také měli informovat o úspěšnosti zavedených opatření v jejich národní politice.
- Každý členský stát by se měl věnovat podpoře těch oblastí, které podporují integraci jako například pracovní trh, zdravotnický systém, vzdělávání, bytová politika, ekonomický rozvoj, kultura a podobně.
- Vlády členských zemí by měli spolupracovat s nevládními podniky, neziskovými organizacemi a sdružení, které podporují migraci. Koordinovaná spolupráce mezi vládou a třetím sektorem může být v otázce integrace velice přínosná.

- Je důležité stále sledovat a následně vyhodnocovat výsledky integračního procesu na lokální úrovni a ty sdílet s ostatními městy, případně zeměmi, a snažit se poučit ze zkušenosti ostatních.
- Integrace by se měla orientovat do správných lokalit dané země a to tam, kde jsou nejlepší možnosti migrantům nabídnout alespoň dočasnou pomoc při uspokojování jejich základních potřeb a také při procesu začleňování.

Vlády jednotlivých států mají tedy velice důležitou roli v integračním procesu a jejich přístup k němu může přímo ovlivnit jeho úspěšnost. Mají tedy nejen kompetenci v rozdělování finančních prostředků na podporu procesů, ale také (a možná především) při stimulaci vzájemné spolupráce mezi městy a regiony, šíření know-how a tím vytváření politik, které dobře reagují na rychle se měnící situaci na poli migrace.²⁴

Výsledky integračního procesu se od sebe v rámci zemí Evropské unie liší. Fakt, který mají všichni společný je ten, že migranti se soustřeďují více ve velkých městech, než ve vesnicích a malých obcích. Největší rozdíl je naopak v tom, jak jsou migranti v rámci evropského regionu rozmístěni, což bylo zřejmé již z analýzy výše, která ukazovala počet žádostí do jednotlivých členských zemí Evropské unie.

Indikátory, dle kterých lze hodnotit integrační proces se dají rozdělit do tří kategorií a to socio-ekonomické charakteristiky, integrační procesy a postoje vůči migraci. Socio-ekonomické faktory jsou například místo narození, věk, délka pobytu, vzdělání, ekonomická situace a podobně. Co se týká integračních procesů, tam se sleduje především úspěch migrantů na trhu práce a kvalita jejich života v cílové zemi²⁵. Poslední skupina v sobě zahrnuje postoj veřejnosti k migraci.

Integrační proces samozřejmě stojí státy nějaké peníze a to především kvůli finanční pomoci, kterou členské státy Evropské unie poskytují žadatelům o azyl. Každý žadatel o azyl má totiž právo na adekvátní podmínky, které jim zajišťují životní minimum a ochrání jejich fyzické a duševní zdraví. Částky, které jednotlivé státy migrantům poskytují, se od sebe výrazně liší a často se jejich výše odráží i od toho, kde jsou uprchlíci ubytováni.

- V Německu může například žadatel o azyl dostat až 354 EUR za měsíc, což je jen o 70 Eur méně, než běžné sociální dávky. Pokud se ale žadatel rozhodne bydlet v ubytovnách, které řídí stát, mohou dostat maximálně 135 EUR.

²⁴ OECD (2018), Working Together for Local Integration of Migrants and Refugees, OECD Publishing, Paris.

<http://dx.doi.org/10.1787/9789264085350-en>

²⁵ Do kvality života se zahrnuje zdraví, vzdělání, míra začlenění do společnosti, míra uspokojení základních potřeb apod.

Pokud migrant obdrží status uprchlíka, dostane běžné sociální dávky. Pokud migrant v Německu stráví 15 měsíců nebo je mu schválena žádost o azyl, dostane dávky 400 EUR za měsíc.

- V Itálii mají běženci zajištěné ubytování, jídlo, hygienické potřeby a oblečení až do vyřízení jejich žádosti. Po dvou měsících od podání žádosti mohou přistěhovalci začít pracovat, pokud nepracují, dostávají 75 EUR měsíčně.
- Ve Francii mají žadatelé o azyl nárok na 204 EUR, každý další člen rodiny obdrží navíc ještě 102 EUR. Francouzská vláda dávky každý rok očišťuje o inflaci. Pokud ale migrant nebydlí v zařízení, které jim nabízí stát, ztrácejí na jakékoliv dávky nárok.
- Pokud si běženec ve Švédsku je schopný se sám zaopatřit, musí si ubytování najít a zaplatit sám. Pokud na to nemá kapacity, je mu nabídnuta státní ubytovna, kde dostane jídlo a dávky ve výši 70 EUR za měsíc. Pokud migrant přišel s dítětem, dostává navíc 55 EUR na dítě. Migrant, který se ubytoval v soukromém bydlení, dostává podporu 225 EUR. Po získání statusu uprchlíka a povolení k práci si všichni musí najít vlastní ubytování.²⁶ Mohou se také začlenit do dvouletého integračního programu, který zahrnuje lekce švédštiny, pomáhá jim najít práci a podobně. Pokud se takto rozhodnou, získají přibližně 765 EUR za měsíc.
- Pokud se nějaký migrant rozhodne zůstat v Maďarsku, které se považuje spíše za tranzitní zemi, dostane od druhého měsíce pobytu v zemi 21,5 EUR za měsíc. Ti, kteří uspějí v žádosti o azyl, mohou zůstat další dva měsíce v příjímacím táboře. Pokud jsou pak ochotni podepsat smlouvu o integraci, dostanou po dobu půl roku asi 314 EUR za měsíc.²⁷

Některým státům tedy s příchodem uprchlíků vzrostly náklady na sociální dávky, které musejí vyplácet právě žadatelům o azyl. Sociální dávky jsou transfery domácnostem a jednotlivcům, které je zbavují břemene definovaného souboru rizik nebo potřeb. Jsou tedy vydávány na zdravotní péči, podporu zdravotně postižených, dávky ve stáří nebo pro pozůstalé, dávky na děti, v nezaměstnanosti, příspěvky na bydlení a dávky

---

²⁶ Kolik berou žadatelé o azyl v zemích Evropské unie [online]. idnes.cz, 25. 6. 2018 [cit. 8. srpna 2019]. Dostupné na https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/azyl-eu-kolik-berou-zadatele-migrant-prispevek.A180621_110923_zahranicni_mko

²⁷ Kolik berou žadatelé o azyl: je štedřejší Německo nebo Švédsko? [online]. echo24.cz, 4. 10. 2015 [cit. 14. srpna 2019]. Dostupné na <https://echo24.cz/a/weSFe/kolik-berou-zadatele-o-azyl-je-stedrejsi-nemecko-nebo-svedsko>

pro sociálně vyloučené. Jsou součástí výdajů na sociální ochranu, která obsahuje ještě správní náklady (náklady na správu systému) a ostatní výdaje (výplata důchodu z vlastnictví a podobně).

Vývoj čistých sociálních dávek²⁸ vybraných zemí Evropské unie zobrazuje tabulka číslo 4 a zároveň graf číslo 5, který ale ukazuje meziroční změny. Z tabulky je v především na první pohled zřejmé, že výdaje jednotlivých států na sociální dávky se od sebe velmi liší. Je to samozřejmě částečně dáno počtem obyvatel jednotlivých států, ale spíše asi nastavením sociálních systémů těchto zemí, protože například Německo má o cca 16 milionů obyvatel více než Francie, ale jejich výdaje na sociální dávky se tolik neliší, ale Francie má jen o 6 milionů obyvatel více než Itálie, každopádně rozdíl mezi výdaje na sociální dávky v těchto dvou zemích je značný.

Tabulka č. 4: Čisté sociální dávky vyplacené ve vybraných zemích v letech 2012 – 2016 (v milionech Eur)

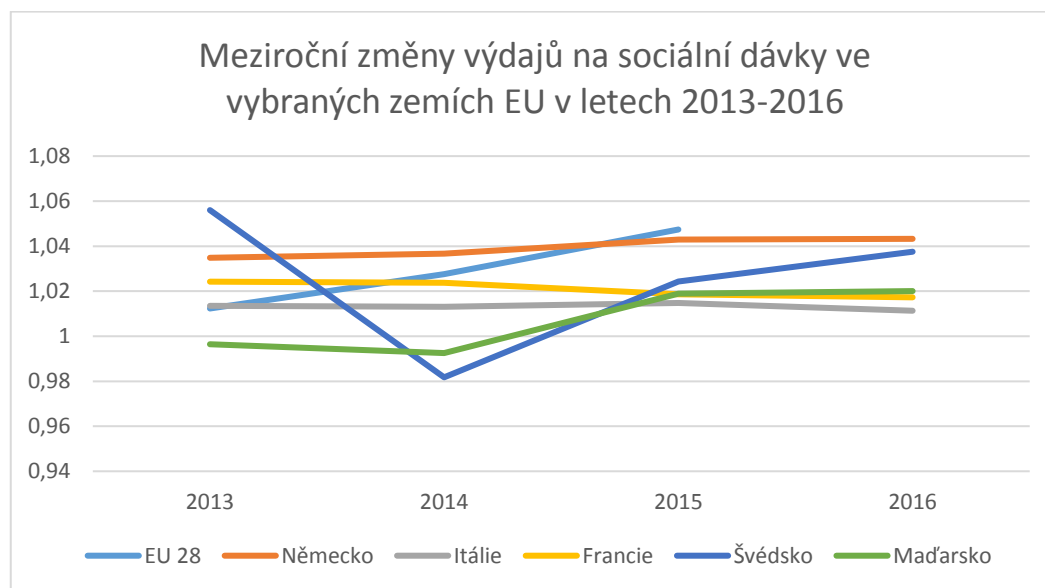
	2012	2013	2014	2015	2016
EU 28	3422153,48	3464271,27	3559722,57	3728458,79	-
Německo	693944,33	718119,99	744490,83	776414,37	809990
Itálie	399122,96	404512,34	409816,37	415868,59	420575,96
Francie	619306,10	634309,54	649404,58	661447,32	672862,79
Švédsko	107770,84	113807,11	111728,64	114438,34	118739,38
Maďarsko	20674,61	20600,86	20446,52	20834,25	21252,04
Česká republika	31906,90	30755,24	29777,23	30891,35	32181,55

Zdroj: Vlastní zpracování z dat Eurostat

Graf číslo 6 pak ukazuje meziroční změny těchto výdajů. Tady jsou více viditelné rozdíly mezi vývojem jednotlivých zemí. Co se týká celoevropských výdajů, ty v podstatě lineárně rostou. Pokles výdajů zaznamenává dle grafu pouze Maďarsko a Švédsko, oba tyto státy zaznamenávají tento pokles mezi roky 2013 a 2014, pak výdaje zase začaly mírně růst. Sociální dávky ve Francii sice stále rostou, ale růst od roku 2013 mírně zpomaluje. Opačný trend je zřejmý v Německu, kde se růst výdajů na sociální dávky naopak zrychluje.

²⁸ Čisté sociální dávky jsou očištěny od daní

Graf č. 6: Meziroční změny výdajů na sociální dávky ve vybraných zemích EU v letech 2013-2016

Zdroj: Vlastní zpracování z dat Eurostat

Růst výdajů na sociální dávky ale samozřejmě není způsobem jen výdaji na migraci. Je to způsobeno také stárnutím populace nebo tam může hrát roli nějaká menší změna v sociálním systému, například ve způsobu výpočtu nemocenské a podobně.

V těchto datech také nejsou výdaje na zajištění základních potřeb, ubytování a stravu, které jsou migrantům poskytnuty jiným způsobem, než prostřednictvím sociálních dávek. Není zde započítáno ani vzdělávání migrantů nebo mzdy pracovníků v přijímacích táborech. Okamžitá podpora žadatelů o azyl vyžadovala vysoké počáteční investice právě na zřízení přijímacích středisek. Dle zprávy OECD se náklady na zpracování žádostí a ubytování žadatelů odhadují přibližně na 10 000 EUR na osobu²⁹ a to jen za první rok, ale mohou být značně vyšší a to například u nezletilých osob bez doprovodu nebo dalších osob, kterým musí být poskytnuta speciální zdravotní péče a podobně. Náklady po prvním roce pak naopak výrazně klesají. Výdaje se ale v jednotlivých zemích hodně liší. Je také složité je přesně posoudit, protože odpovědnosti za jednotlivé úkony integrace jsou rozděleny v každém státě jinak napříč všemi vládními i nevládními úrovněmi. Výdajů, které souvisí s azylem je mnoho, od registrace běženců, přes zpracování žádosti o azyl až po zajištění takové míry integrace, která z migranta udělá plnohodnotného občana daného státu. K nákladům se také musí přičíst ty na přemístění nepřijatého uprchlíka zpět do země jeho původu.

²⁹ Uprchlíků do Evropské unie přišlo přes 1,6 milionů.

Některé země jsou nárůstem uprchlíků postižené více, některé méně. Například Německo, kam proudí nejvíce žádostí o azyl, podle odhadů OECD vydalo na podporu migrantů a integračního procesu v roce 2015 až 16 miliard EUR což je 0,5% HDP. Švédsko ve stejném roce 6 miliard EUR, což je 1,35% HDP.

Náročné je, jak jsem již zmiňovala, rozdělení výdajů mezi různé úrovně vlád a také určit, kdo je má „na starosti“ v určité části integračního procesu. Existuje klasické rozdělení odpovědností napříč jednotlivými odbory vlády, které je zobrazeno v tabulce číslo 5.

Tabulka č. 5: Typické rozdělení odpovědností mezi ústřední vládu a nevládní orgány

Ústřední vláda	Nevládní orgány
Registrace	Základní a střední vzdělání
Azylové řízení	Sociální péče, minimální příjem
Uprchlícké tábory, nouzové bydlení	Bydlení po odchodu z uprchlického tábora
Základní jazyková školení	Aktivní politika trhu práce
První pomoc	Rozšířené jazykové vzdělání
Školení občanské integrace	
Návraty	

Zdroj: Vlastní zpracování z dat OECD

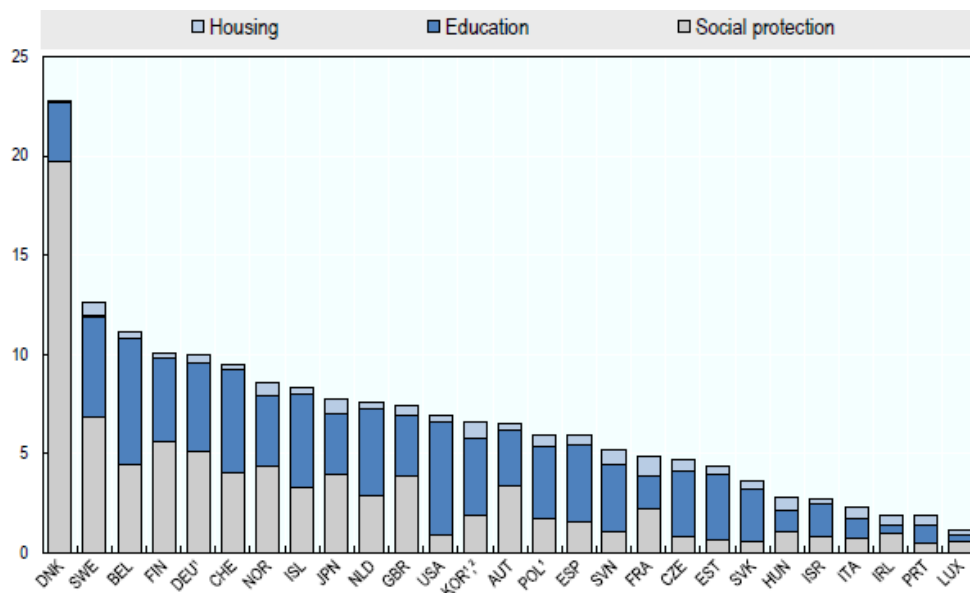
Mnoho zemí nevládním orgánům poskytuje paušální platby, kde se ale neberou v úvahu charakteristické potřeby určitých skupin uprchlíků. Některé země zase posílají těmto organizacím speciální paušální platby, které mohou být v čase klesající, aby motivovaly nevládní orgány k rychlejšímu a efektivnějšímu integračnímu procesu. Jedná se také o speciálních odměnách pro zaměstnance všech nevládních orgánů, které zaštiťují integrační proces. Podíl výdajů na uprchlíky na celkových výdajích nevládních orgánů lze odhadovat na 35-45%, samozřejmě záleží na nastavení dané země. Státy, které přijaly největší počet žadatelů o azyl na obyvatele, se snaží mít strukturu integračního procesu decentralizovanější než ty, které jich přijaly méně.³⁰

Sociální výdaje patří k nejdůležitějším výdajovým položkám, které se pojí s žadateli o azyl a uprchlíky v prvních měsících. Největší podíl zde mají výdaje na sociální ochranu

³⁰ OECD. Migration Policy Debates [online]. oecd.org, 13. 1. 2017 [cit. 19. června 2019]. Dostupné na <https://www.oecd.org/els/mig/migration-policy-debates-13.pdf>

a vzdělání, výdaje na bydlení jsou mnohem nižší. To zobrazuje graf číslo 7, kde jsou vyobrazeny jednotlivé státy a podíl výdajů na sociální ochranu, vzdělávání a bydlení nevládních orgánů na vládních výdajích. Je zde zřejmé, že například Dánsko nevydává téměř žádné peníze na bydlení a většinu směřuje právě na sociální ochranu. Česká republika se zase více soustředí na vzdělání a výdaje na ubytování a sociální ochranu vydává skoro ve stejné výši. Migrační krizí nejvíce zasažené Německo pak vydává ve velké výši prostředky jak na vzdělání, tak na sociální ochranu, bydlení zde hraje již malou roli.

Graf č. 7: Podíl výdajů na sociální ochranu, vzdělávání a bydlení nevládních orgánů na vládních výdajích (v %)

Zdroj: OECD

4.1.3 Dopady migrace

Autoři zabývající se migrací se rozcházejí v názorech na přínosy migrace. Jedna skupina považuje migraci za hrozbu pro trhy práce a celkově ekonomiky cílových zemí. Dle Janáčkové páchá Evropská unie politickou, kulturní a civilizační sebevraždu. Pravděpodobně se totiž navýší povinné odvody do rozpočtů EU nebo se zavede daň, která se tak stane základem jednotného celoevropského daňového systému. To všechno je také

sice v době ekonomického růstu, nicméně jedná se o růst, který probíhá z velké části na dluh.³¹

Někteří autoři naopak vidí migraci pro trh práce jako výzvu. Tito autoři většinou nestudují trh práce jako celek, ale upozorňují na fakt, že existují některá odvětví, kde je, i přes nízkou nezaměstnanost, veliký nedostatek pracovníků. Jedná se většinou o nízko kvalifikované pozice, které domácí pracovníci nechťejí vykonávat a často se jim věnují právě pracovníci z jiných zemí. Je také pozitivní fakt, že migrant získal kvalifikaci mimo Evropskou unii, tedy za prostředky, které neplynou z evropských rozpočtů, proto jeho práce přináší ekonomice velký přínos.³² S faktem, že Evropa není schopna zaplnit všechna pracovní místa svými vlastními pracovníky, souhlasí i zpráva Evropské komise z roku 2014, která se zabývá ekonomickou migrací.

Ze stejné zprávy také vychází názor, že problém stárnutí populace by kromě odstranění rozdílu mezi pohlavími a zapojení více mladých a starších pracovníků do pracovního procesu, pomohla vyřešit právě i migrace a mobilita. Dle komisaře pro zaměstnanost, sociální věci a sociální začleňování László Andora by problém nedostatku některých kvalifikací mohla vyřešit spravedlivá mobilita pracovníků v rámci EU, zaručení dobrých pracovních podmínek a právě lepší integrace pracovníků ze třetích zemí. A to je právě jeden ze základních problémů EU a současné migrační krize, že zatím neumí přistěhovalce dostatečně využít, proto je třeba zavést společné integrační postupy.³³

Prognózy Evropské unie jsou takové, že mezi roky 2013 a 2020 klesne v Evropě počet obyvatel v produktivním věku o 7,5 milionu, což je více než 2%. Kdyby byla nulová migrace, tak by se počet těchto obyvatel snížil o 1,5 procentního bodu více. Problémem ale samozřejmě není jen stárnutí, ale i právě výše zmíněný nesoulad mezi poptávkou a nabídkou práce. Až 40% firem Evropské unie uvedla, že i přesto, že jsou na trhu práce volné kapacity, je problém najít odpovídající pracovníky. Ve zprávě jsou tedy stanoveny tři základní cíle, a to podpora mobility uvnitř Evropské unie, lepší integrace migrantů a přilákání kvalifikovaných migrantů.

---

³¹ JANÁČEK K., JANÁČKOVÁ, S. Na bojišti evropské integrace (2018). s.87-89

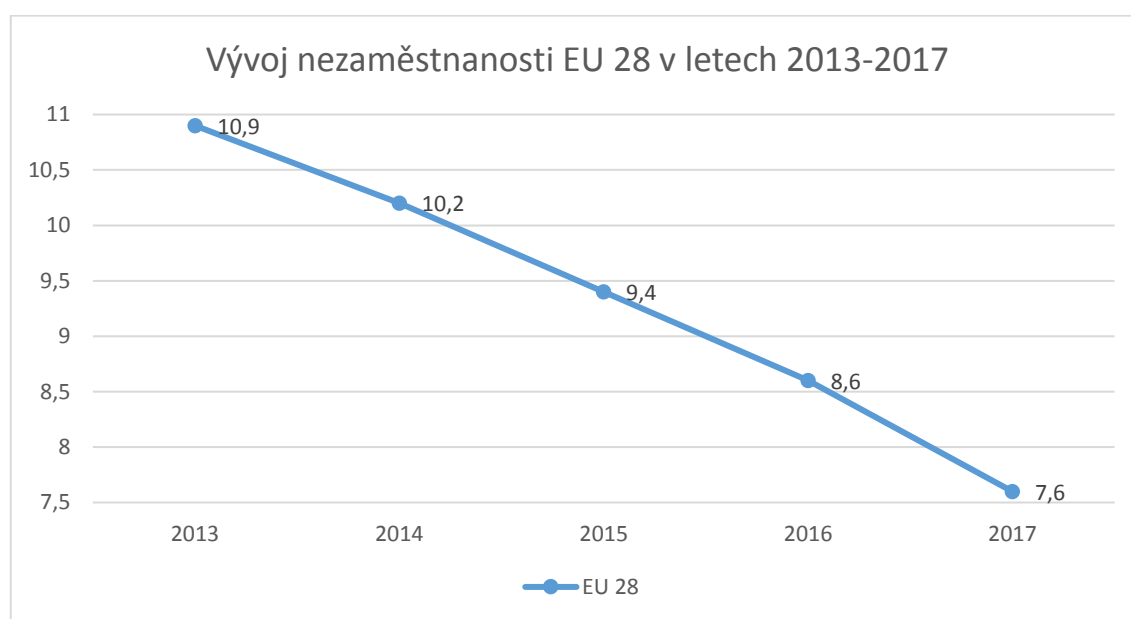
³² PALÁT, Milan, Mezinárodní migrace a ekonomika v Evropské unii, s. 20-21

³³ EVROPSKÁ KOMISE. Tisková zpráva: Pracovní mobilita je klíčová pro řešení demografických problémů a nedostatku pracovních sil v EU [online].europa.eu, 18. 9. 2014 [cit. 13. srpna 2019]. Dostupné na https://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1016_cs.htm

4.1.3.1 Trh práce

Po rekordně vysoké nezaměstnanosti v roce 2013 začala pozvolna klesat a v posledním sledovaném roce byla míra nezaměstnanosti na 7,6 % a stále klesá, takže v červnu 2019 byla na 6,1%. Jedná se o míru nezaměstnanosti sledovanou pouze z ekonomicky aktivní populace. Trend klesající míry nezaměstnanosti je téměř ve všech zemích EU. To je zobrazeno na grafu číslo 8, který ukazuje vývoj míry nezaměstnanosti EU v letech 2013-2017 a je z něj absolutně zřejmý klesající trend.

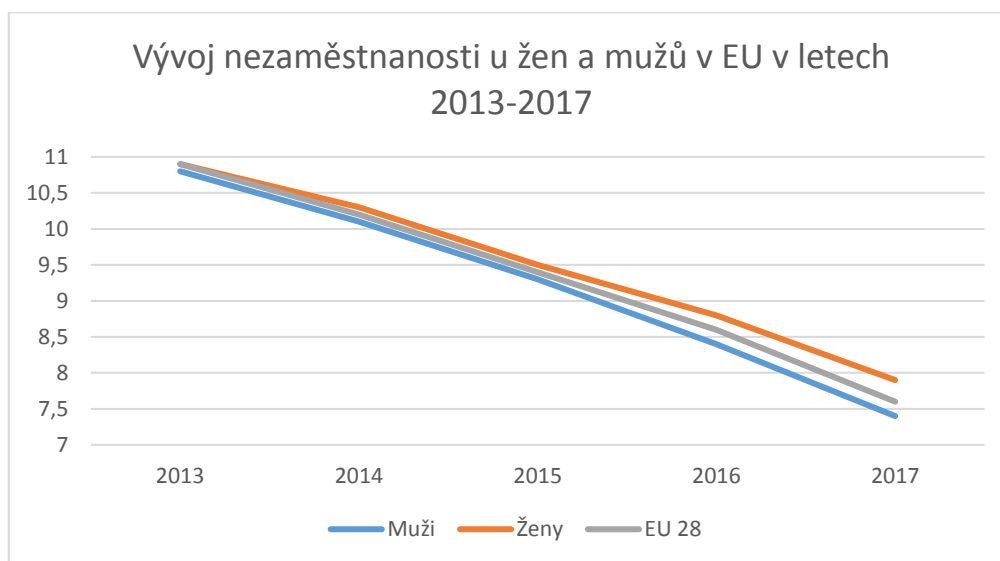
Graf č. 8: Vývoj míry nezaměstnanosti EU v letech 2013-2017

Zdroj: Vlastní zpracování z dat Eurostat

Z hlediska pohlaví je vyšší nezaměstnanost u žen, ale rozdíly nejsou nějak zásadní. Což je i zřejmé z grafu číslo 9, který právě ukazuje vývoj míry nezaměstnanosti u žen a mužů ve sledovaném období v porovnání s celkovou mírou nezaměstnanosti v Evropské unii. Na grafu je vidět, že prakticky po celé sledované období je míra nezaměstnanosti žen mírně nad evropským průměrem, naopak míra nezaměstnanosti mužů je pod ním. Čím pak nezaměstnanost klesá, tím se propast mezi nimi zvětšuje.

Graf č. 9: Vývoj míry nezaměstnanosti v EU u žen a mužů v letech 2013-2017

Zdroj: Vlastní zpracování z dat Eurostat

Dopady migrace se nejlépe sledují na statistikách těch členských států, které nejvíce postihuje. V tomto případě je to Německo, Itálie, Francie, Švédsko a Maďarsko. Tabulka číslo 6 tedy zobrazuje vývoj nezaměstnanosti výše zmíněných států a České republiky za sledované období. Všechny státy, více či méně, následují trend EU tedy klesající míru nezaměstnanosti. Tento fakt tedy podporuje tvrzení, že migrace neohrožuje místní trhy práce, což by mohlo být i důkazem nedostatku pracovních sil. Na druhou stranu je důležité si uvědomit, že klesající míra nezaměstnanosti je především výsledkem ekonomického růstu, ve kterém se nyní ekonomika nachází.

Tabulka č. 6: Vývoj míry nezaměstnanosti vybraných států EU v letech 2013-2017 (v%)

	2013	2014	2015	2016	2017
Německo	5,2	5,0	4,6	4,1	3,8
Itálie	12,1	12,7	11,9	11,7	11,2
Francie	10,3	10,3	10,4	10,1	9,4
Švédsko	8,0	7,9	7,4	6,9	6,7
Maďarsko	10,2	7,7	6,8	5,1	4,2
Česká republika	7,0	6,1	5,1	4,0	2,9

Zdroj: Vlastní zpracování z dat Eurostat

Pro ucelený obraz stavu trhu práce se musí sledovat i míra volných pracovních míst. Volné pracovní místo je nově vytvořené neobsazené místo nebo nově uvolněné pracovní místo³⁴. Míra pracovních míst se pak měří jako

$$JVR = \frac{\text{počet volných pracovních míst} \cdot 100}{(\text{počet obsazených pracovních míst} + \text{počet volných pracovních míst})}$$

Tabulka č. 7: Míra volných pracovních míst ve vybraných zemích EU (v %)

	2013	2014	2015	2016	2017
EU 28	1,4	1,5	1,6	1,8	2,0
Německo	2,1	2,3	2,4	2,4	2,7
Itálie	-	-	-	-	-
Francie	0,8	0,9	1,1	1,6	1,7
Švédsko	1,5	1,6	1,9	2,1	2,3
Maďarsko	1,3	1,4	1,6	1,9	2,3
Česká republika	0,9	1,3	2,2	2,9	3,8

Zdroj: Vlastní zpracování z dat Eurostat

Tabulka číslo 7 ukazuje míru volných pracovních míst dle výpočtu výše v průmyslu, stavebnictví a službách (kromě činností, kdy je zaměstnavatelem domácnost a organizace, které jsou mimo sledované území). Vyjmuto je zemědělství, lesnictví a rybolov, protože pro tuto kategorii nejsou dostupná data, tak jako pro Itálii. Ve všech ostatních sledovaných zemích je zřejmá rostoucí tendence tohoto ukazatele. Znamená to, že buď roste počet volných pracovních míst, nebo klesá počet obsazených nebo oba tyto jevy souběžně. Klesá tedy dostupnost pracovních sil, ale roste počet pracovních míst. Jinými slovy, na trhu práce klesá nabídka a roste poptávka, což podporuje teorii toho, že pravděpodobně nejsme schopni zaplnit volná pracovní místa jen pomocí vlastních pracovních sil, což může v budoucnu vést k problémům, které by mohly být částečně řešeny právě pomocí dobrého využití migračního potenciálu.

³⁴ EUROSTAT. Job vacancy statistics [online]. ec.europa.eu, [cit.15.července 2019]. Dostupné na https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/jvs_esms.htm

4.1.3.2 Zdravotnictví

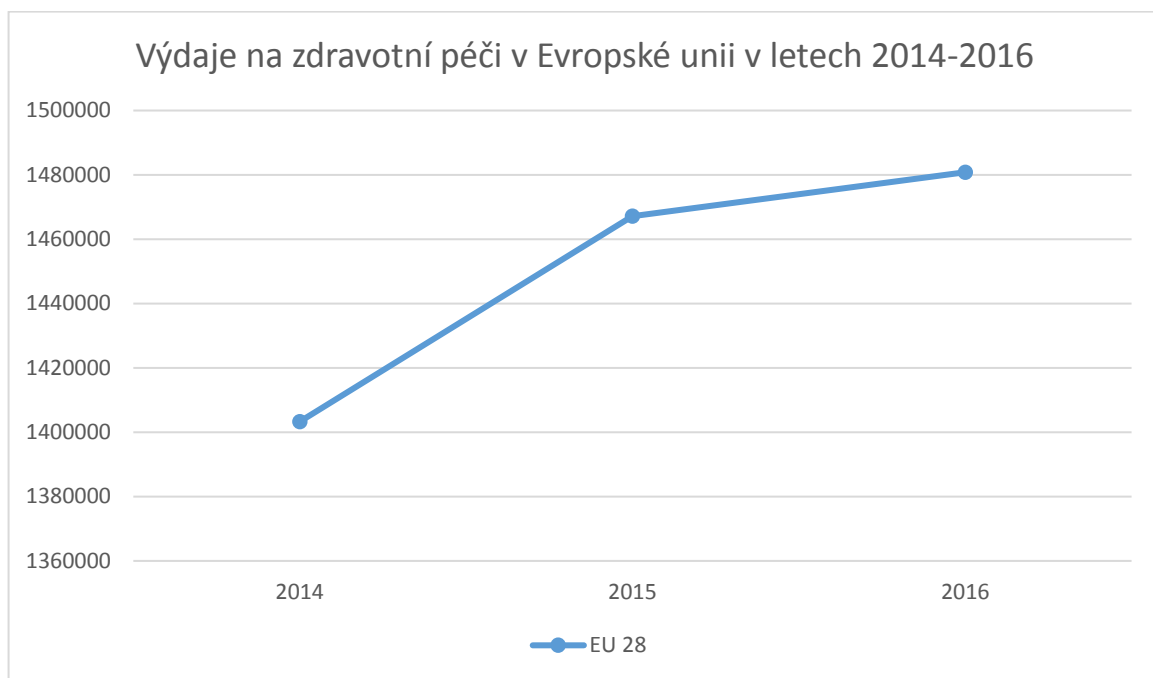
Vzhledem k tomu, že do Evropy přišlo mnoho osob, které opustili svou zemi původu, je potřeba zapojit se do řešení migračních a integračních otázek na všech úrovních. Jednou ze zásadních výzev, které s sebou migrace přináší, je otázka zdravotnictví. V první řadě je problém, že většina příchozích, nesplňuje po zdravotní stránce standardy EU, tedy nemá potřebná očkování a podobně. Zdravotní stav každého migranta se musí ověřit v přijímacím středisku, protože většina z nich s sebou samozřejmě nemá potřebnou dokumentaci. Migrace navíc může mít dopady i na duševní kondici osob a tím zhoršit jejich odolnost proti vnějším vlivům ohrožujících jejich zdravotní stav.

Zdraví je dle WHO „stav úplné fyzické a duševní pohody a nikoli pouze absence nemoci nebo slabosti“. Tato definice musí platit jak pro obyvatele, které zůstávají v zemích svého původu, tak pro migranty. Zdraví je totiž základním lidským právem a nezbytnou součástí udržitelného rozvoje společnosti. Už jen z toho důvodu, že pokud chce člověk pracovat, tedy být produktivní a přispívat společnosti, musí být zdravý.

Každý stát má trochu jiný systém financování zdravotní péče. To se odráží i na zdraví jejich obyvatel – v některých zemích je populace zdravější, díky lepšímu pokrytí a dostupnosti zdravotní péče, jinde je to naopak. V Evropě můžeme narazit jak na sociálně demokratické systémy, které se snaží zajistit zdravotní péči formou přerozdělování a zákonů, konzervativní systémy, kde je nízká intenzita přerozdělování a zároveň se respektuje i systém subsidiarity, ale i liberální sociální systém, kde je podpořeno tržní hospodářství a to i v otázce zdravotnictví.

Na grafu číslo 10 jsou zobrazeny výdaje na zdravotní péči v celé Evropské unii na vrcholu migrační krize, je zde zřejmý celkem vysoký meziroční nárůst. Lepší zkoumání situace bude ale při prozkoumání výdajů na zdravotnictví v migraci nejvíce zasažených zemích. To ukazuje tabulka číslo 8. Z té je zřejmé, že ve všech zemích, které jsou zasaženy migrační krizí, došlo k nárůstu výdajů na zdravotní péči. To odpovídá i celoevropskému vývoji, takže s největší pravděpodobností na tom bude mít migrační krize menší podíl.

Graf č. 10: Výdaje na zdravotní péči v Evropské unii v letech 2014 – 2016
(milion Eur)

Zdroj: Vlastní zpracování z dat Eurostat

Tabulka č. 8: Výdaje na zdravotní péči vybraných států EU v letech 2013-2017 (v milionech Eur)

	2013	2014	2015	2016	2017
Německo	308 962	322 083	338 058	351 701	368 597
Itálie	143 648	146 150	148 490	150 067	152 705
Francie	242 021,46	249 015,41	252 367,8	257 194,38	
Švédsko	48 371,96	48 207,29	49 428,13	50 835,68	52 363,75
Maďarsko	7 396,44	7 488,05	7 730,72	8 126,93	8 534,65
Česká republika	12 314,41	11 989,32	12 043,93	12 609,76	

Zdroj: Vlastní zpracování z dat Eurostat

V současné době se také řeší fakt, že migranti mohou mít horší přístup ke zdravotní péči nejen z důvodu financí, ale také kvůli kulturním a jazykovým bariérám. Nemožnost přístupu ke zdravotnictví je potom přirozeně vylučuje z většinové společnosti a tomu je třeba v rámci integračního procesu zabránit.

Migrační krize tedy plně zaměstnává řadu zdravotnických pracovníků a stojí jednotlivé státy a organizace nemalé finanční prostředky. Lékaři bez hranic vydali zprávu, kde analyzují důsledky politik EU během uprchlické krize právě na zdravotnický systém.

Dle jejich zprávy, za rok 2015 zaměstnávali Lékaři bez hranic téměř 100 000 zdravotnických pracovníků pro konzultace s uprchlíky. Je to také poprvé, co museli Lékaři bez hranic využít služeb pátracích lodí a záchranných plavidel a vydat se na moře z Itálie a Řecka. Od května do konce roku 2015 zachránili 23 747 životů na moři. Mimo to pomohli vyléčit řadu zdravotnických komplikací, které by dle jejich zprávy nemusely nastat, kdyby Evropská unie zajistila bezpečný přechod a přijímání uprchlíků. Jen v Řecku bylo za rok 2015 léčeno 12 214 pacientů s psychickými problémy, které byly spojené právě s jejich cestou do Evropy.

Jen Lékaři bez hranic vynaložili v roce 2015 31,5 milionů EUR na zajištění zdravotní péče migrantům a to konkrétně 11,5 milionů EUR na akce na moři a zbylých 20 milionů EUR na humanitární pomoc migrantů na pevnině. Konkrétně v Itálii, Řecku a na Balkáně.³⁵

4.1.3.3 Vzdělání

Vzdělávání a odborná příprava je velmi důležitý nástroj integrace a je třeba ho podporovat. Každý migrant by měl získat alespoň základní dovednosti, které jsou potřeba na to, aby se v budoucnu uchytil na místním trhu práce. Nejzásadnějším bodem vzdělání je osvojení jazyka cílové země. Evropská komise se tedy ve svém akčním plánu pro integraci zavazuje poskytovat jazykové programy hned v prvních fázích integračního procesu.

Vzdělání se úzce týká i dětských migrantů, kteří mají právo na vzdělání a další rozvoj. Vzhledem k cestě, kterou tyto děti se svými rodinami podnikly je pravděpodobné, že měly nějakou přestávku ve vzdělávání, jestli v něm tedy vůbec začaly. Tyto děti musí dohnat své vrstevníky a bude nutné potřeba proškolit odpovědné pracovníky, kteří jim budou věnovat speciální péči. Vzdělání je totiž hlavní pilíř socializace a integrace dětí i dospělých.

Státní příslušníci třetích zemí se také budou muset naučit porozumět lokálním zákonům, kultuře a hodnotám a snažit se je co nejvíce přijmout za své. Také budou muset pochopit, jaké jsou jejich povinnosti v dané zemi a ty důsledně plnit. Je otázkou, kdo má

---

³⁵ MEDECINS SANS FRONTIERES, Obstacle course to Europe, A Policy-Made Humanitarian Crisis At EU Borders [online]. 01/2016 [cit. 17. července 2019]. Dostupné na https://www.lekari-bez-hranic.cz/sites/czech/files/msf_obstacle_course_to_europe_final.pdf

tyto kurzy pro uprchlíky provozovat – zda klasické základní a střední školy jako doplňkové předměty nebo neziskové a jiné organizace pomáhající migraci.

Evropská komise se tedy zavazuje pro to, že splní v oblasti vzdělání tyto kroky:

- Poskytne online jazykové kurzy nově příchozím státním příslušníkům třetích zemí
- Podpoří kurzy, jako jsou třídy pro příchozí, hodiny jazyků, podpora dětských migrantů bez doprovodu, mezikulturní povědomí. Také se zaměří na uznávání akademických kvalifikací ze třetích zemí
- Podpoří školy v oblasti inkluze a řešení specifických potřeb migrantů (a to i prostřednictvím online platformy)
- Zajistí řádné proškolení zaměstnanců, aby byli schopni reagovat na specifické podmínky
- Pokusí se zajistit rekvalifikaci nízko kvalifikovaných pracovníků ze třetích zemí³⁶

Pakliže by se bralo v potaz všechno výše uvedené, může se zdát, že migrace nemá žádné zásadní negativní dopady na ekonomický a sociální systém státu. Bohužel, ne všechny náklady se již v této době promítají a jsou evidentní. Je totiž jasné, že s migrací se pojí velké náklady a i s faktem jejich umístění na trhu práce. Migranti pak pro zaměstnavatele mohou znamenat levnější pracovní sílu a pro stát nějakou formu rostoucí spotřeby, což znamená vyšší ekonomický výkon. Pokud ale bude muset vláda kvůli migraci omezit investice, může se spotřeba sice zvýšit, ale na HDP to ve výsledku může mít negativní vliv. Řešení migrační krize tedy může stát prostředky, které budou později jednotlivým státům chybět.³⁷

Když je pak na migraci nahlíženo z tohoto pohledu, je pak otázkou, jak velké přínosy migrace opravdu jsou. Sice bude nasycen trh práce, ale levnějšími pracovníky, což může, především u méně kvalifikovaných pracovních sil, táhnout mzdy nížko a místní

---

³⁶ EVROPSKÁ KOMISE. Action Plan on the Integration of Third Country Nationals [online]. ec.europa.eu, 7. 6. 2016 [cit. 16. července 2019]. Dostupné na https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/proposal-implementation-package/docs/20160607/communication_action_plan_integration_third-country_nationals_en.pdf

³⁷ JANÁČKOVÁ, Stanislava, Jan SKOPEČEK, Martin SLANÝ, et al. Masová imigrace: záchrana, nebo zkáza Evropy?. s28-34.

obyvatelé za tuto mzdu už nebudou chtít pracovat. Proto bude Evropa stále více potřebovat migranty a může se z toho stát i takový začarovaný kruh.

4.2 Česká republika

Migrační krize, která zasáhla Evropu, se dotkla, sice v menším měřítku, i České republiky. Český statistický úřad si v této oblasti vede rozsáhlou statistiku o struktuře obyvatel pobývajících na území ČR, například podle kategorie pobytu, pohlaví, věku, státního občanství nebo účelu pobytu. Dle zákona č. 326/199 Sb., o pobytu cizinců, jsou mezi legálně pobývající cizince zahrnuti jak občané třetích zemí, tak občané EU s povolením k trvalému pobytu, s dlouhodobými vízy nebo s dlouhodobým pobytem. Navíc ještě občané EU s registrovaným přechodným pobytem.

4.2.1 Průběh azylového řízení v České republice

Průběh udělení mezinárodní ochrany v České republice je upraven zákonem č. 325/1999 Sb. O azylu. Orgán, který rozhoduje v této věci jako první je Ministerstvo vnitra, konkrétně odbor zabývající se azylovou politikou. Ministerstvo má na vyjádření 180 dnů, pokud z určitých důvodů nelze rozhodnout ani v této lhůtě, může ji ministerstvo prodloužit. Pokud by žadatel nesouhlasil s vyjádřením Ministerstva, může se odvolat ke krajskému soudu. Po dobu probíhajícího soudního řízení i projednávání žádosti o azyl nemůže být žadatel vyhoštěn z území České republiky.

Každý cizinec může zažádat o mezinárodní ochranu osobně na k tomu určených místech nebo poštou. Cizinec, který žádá o azyl, má povinnost pobývat po určitou zákonem stanovenou dobu v přijímacím středisku. Po vyřízení nezbytných administrativních náležitostí, je pak přesunut do pobytového střediska. Žadatel se také může ubytovat v soukromí, pokud o to požádá a je mu vyhověno. Žadatelé také mohou být z přijímacího střediska přesunuti rovnou do zdravotnického nebo vězeňského zařízení. Pokud je žadateli udělena mezinárodní ochrana, projde integračním střediskem, kde se úspěšným žadatelům pomáhá s lepším zapojením do běžného života v České republice.³⁸

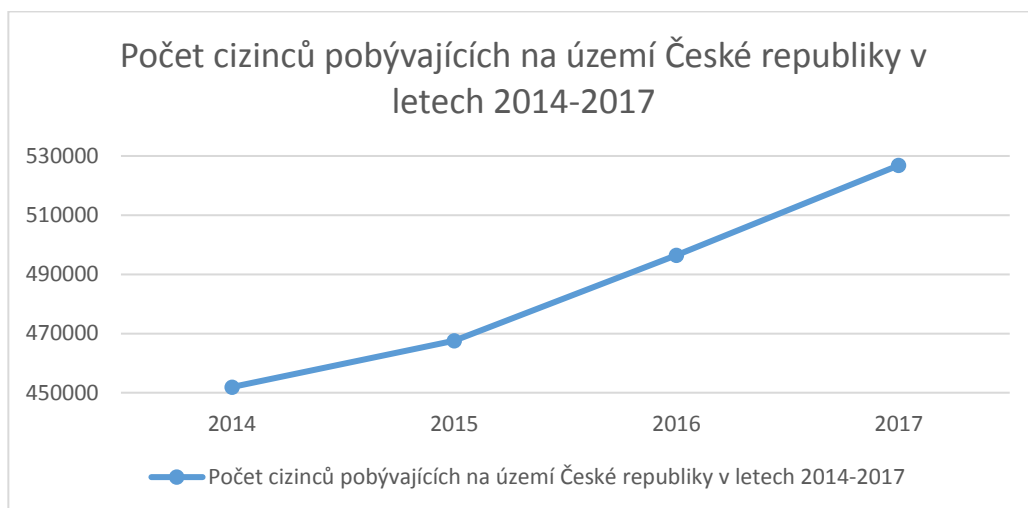
---

³⁸ MVČR. Často kladené dotazy [online]. mvcr.cz, 2019 [cit. 15. července 2019]. Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/migrace-casto-kladene-dotazy-casto-kladene-dotazy.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

4.2.2 Česká republika v číslech

Na území České republiky v roce 2017 pobývalo legálně 526 811 cizinců, což je o 70 000 osob více, než v roce 2014. Jak je zřejmé z grafu č. 11, každý rok dochází k téměř konstantnímu nárůstu. Jedná se zde tedy pravděpodobně o přirozený nárůst, ve smyslu stálého přírůstku a minimálního odlivu. V posledním sledovaném roce žil na našem území největší podíl těchto osob na základě uděleného povolení k trvalému pobytu, konkrétně 53,4%, 46,1% pak na některý typ přechodného pobytu a pouhé půl procento obyvatel tvořili cizinci, kterým byl udělen azyl.

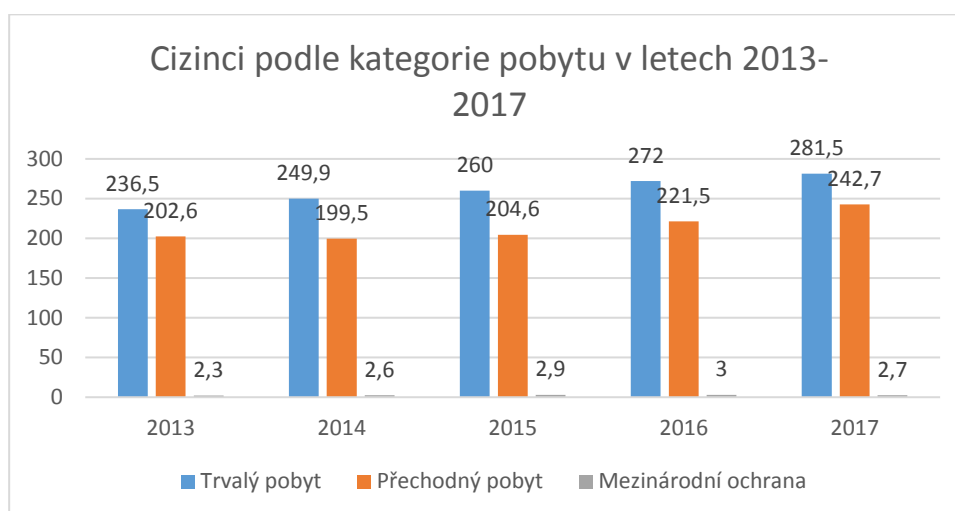
Graf č. 11: Počet cizinců pobývajících na území ČR v letech 2014-2017

Zdroj: Vlastní zpracování z dat ČSÚ

Na grafu č. 12 je pak zobrazeno rozdělení podílu cizinců dle kategorie pobytu v jednotlivých sledovaných letech. Po dobu celého sledovaného období převažují cizinci s povolením k trvalému pobytu. V roce 2015 je pak zřejmý nárůst i u kategorie s přechodným pobytem. Počet úspěšných žadatelů o azyl však roste velmi pozvolna. V roce 2017 je u této kategorie osob dokonce zaznamenaný pokles. Ten je možné vysvětlit tím, že někteří azylanti získají po splnění zákonných podmínek, nabývají státní občanství a tím pádem už nadále nespádají do kategorie azylantů.

Graf č. 12: Cizinci podle kategorie pobytu v letech 2013-2017 (v tis.)

Zdroj: Vlastní zpracování z dat ČSÚ

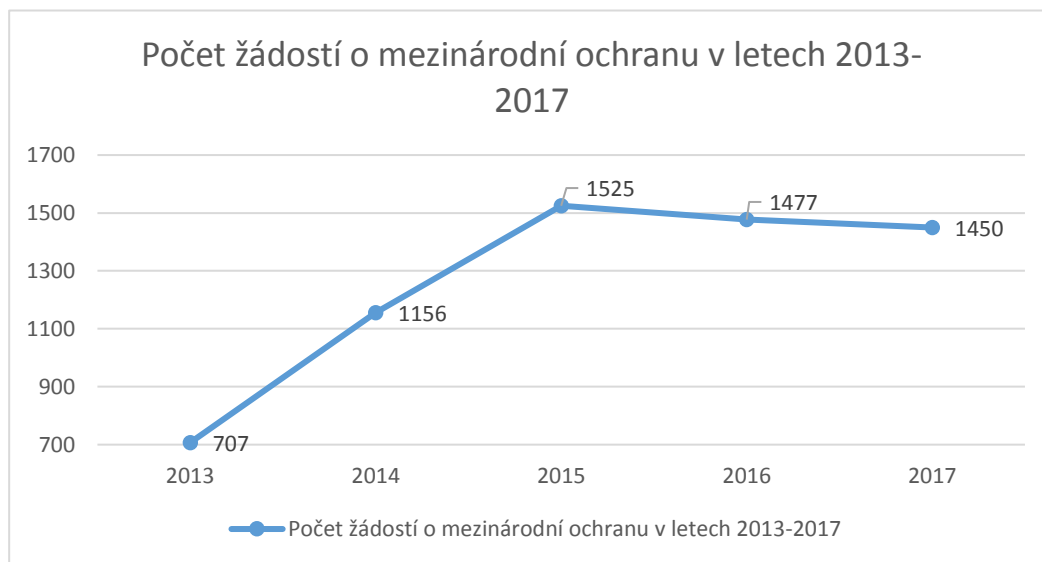
Co se týká počtu žádostí o azyl, tak od roku 2013 do roku 2015 lze sledovat více než dvojnásobný nárůst počtu žádostí o azyl. Tento fakt byl jistě podpořen probíhající migrační krizí, která byla na svém vrcholu. V roce 2015 byl totiž zaznamenán největší příliv migrantů do Evropy. Od roku 2015 je zaznamenán mírný pokles. Tento vývoj je zřejmý na grafu číslo 13. I přesto, že období před rokem 2013 není předmětem této diplomové práce, je dle mého názoru na místě zmínit, že od vstupu do EU bylo nejvíce žádostí o mezinárodní ochranu ČR zaznamenáno právě v prvních letech členství. V roce 2004 to bylo 5 459 žádostí, poté přišla postupná klesající tendence až do roku 2013, kdy byl počet žádostí na historickém minimu 707 žádostí, většinou se ale jednalo o osoby, které měli trvalý pobyt v jiném členském státu Evropské unie. Vzhledem k nástupu migrační krize je pak zaznamenán nárůst na dvojnásobek, ale z daleka to není hodnota z roku 2004.

Tato čísla v sobě obsahují kromě žádostí o azyl i žádosti o doplňkovou ochranu. Mezinárodní ochranu lze totiž v České republice získat dvěma způsoby – první způsob je právě azyl, druhou tedy zmíněná doplňková ochrana. Azyl v České republice lze dostat na základě striktně daných důvodů dle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu za: „pronásledování za uplatňování politických práv a svobod z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.“

Azyl může být také udělen pro sloučení s rodinným příslušníkem, který již azyl má. Poslední možností je pak humanitární azyl, na ten ale nevzniká právní nárok, jeho udělení je čistě na uvážení MVČR.

Naproti tomu doplňková ochrana se uděluje v případě, že ministerstvo neshledá dostatečné důvody pro azyl, ale je prokázáno, že by žadateli v případě návratu do vlasti hrozilo nebezpečí uložení nebo výkonu trestu smrti, mučení nebo nelidské zacházení či ohrožení života. Na rozdíl od azylu se uděluje na dobu určitou, po uplynutí této doby se znovu přezkoumá, jestli důvody k jejímu udělení stále trvají. O prodloužení doplňkové ochrany je třeba požádat.³⁹

Graf č. 13: Počet žádostí o mezinárodní ochranu v ČR v letech 2013-2017

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů MVČR

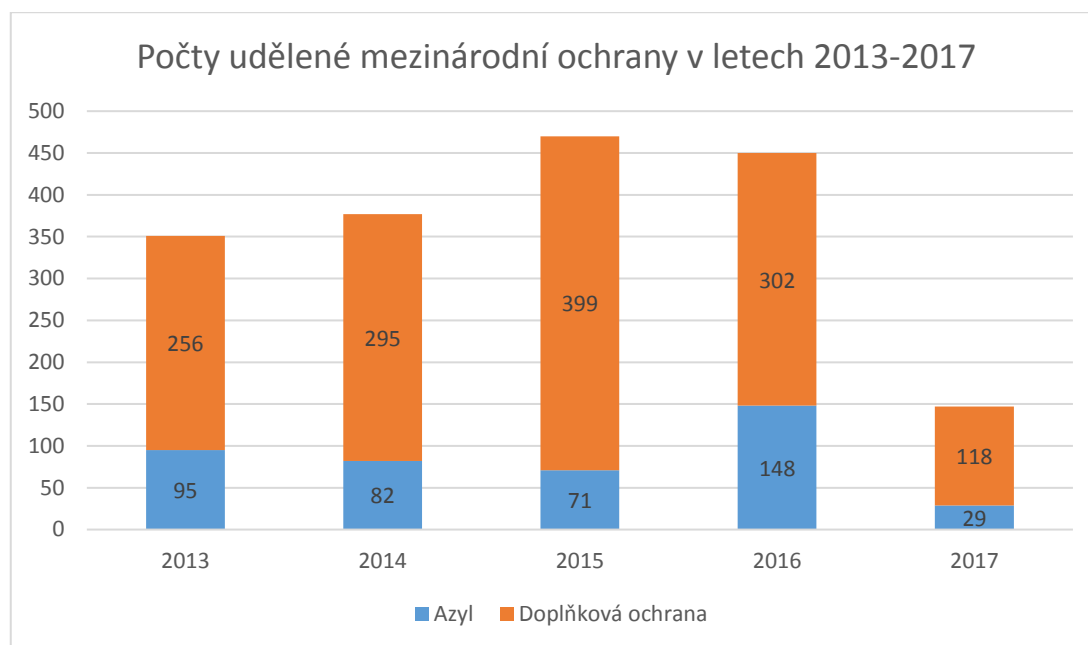
Když se pak podíváme na počet udělené mezinárodní ochrany, je zde zřejmá mírná korelace s počty žádostí. Nejvíce azylů a doplňkové ochrany bylo, dle grafu číslo 14, přiznáno v roce 2015, kdy zároveň přišlo nejvíce žádostí. Nejméně pak v posledním sledovaném roce, tam to každopádně neodpovídá vývoji počtu žádostí. Nejméně jich totiž přišlo naopak v prvním sledovaném roce. Může to být zapříčiněno tím, že vzhledem k probíhající migrační krizi mohou být žádosti častěji neopodstatněné.

Z grafu je také zřejmé, že mnohem větší podíl udělené mezinárodní ochrany zaujímá udělená doplňková ochrana. Nejvíce je tento rozdíl zřejmý také v roce 2015, kdy jen 15% udělené mezinárodní ochrany byl azyl, zbytek byla doplňková ochrana. Ale dá

³⁹ SDRUŽENÍ PRO INTEGRACI A MIGRACI, Žadatelé o mezinárodní ochranu [online]. migrace.com, [cit. 12. Července 2019]. Dostupné na <https://www.migrace.com/cs/poradna/informace-pro-cizince/zadatele-o-mezinarodni-ochranu>

se říci, že prakticky celé sledované období se tento podíl drží pod 20%. To je dáno právě tím, že v drtivé většině případů se jedná o časově omezený problém v zemi původu, a proto se uděluje jen časově omezená doplňková ochrana, nikoliv stálý azyl.

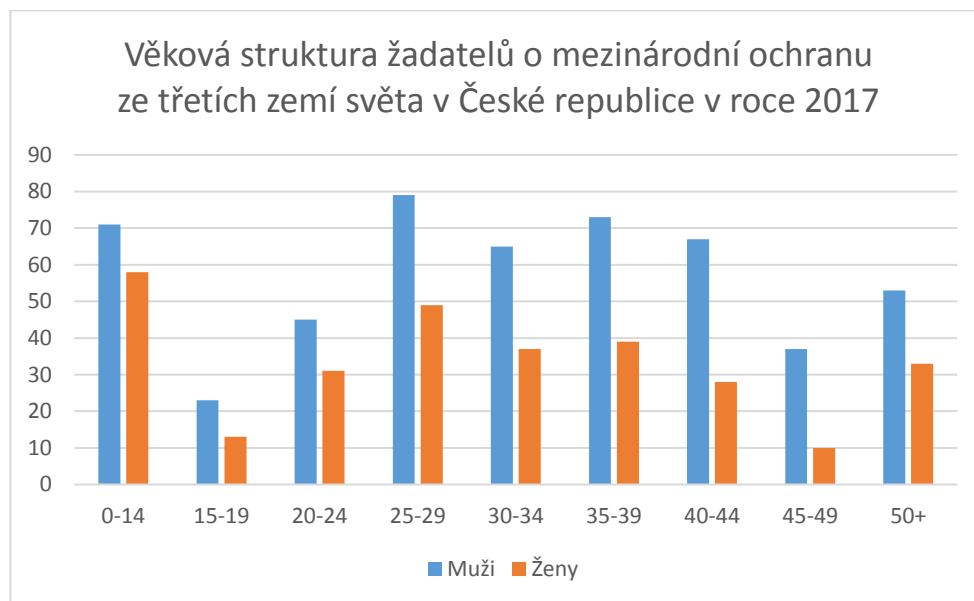
Graf č. 14: Počet udělené mezinárodní ochrany v České republice v letech 2013-2017

Zdroj: Vlastní zpracování z dat ČSÚ

Co se týká věku a pohlaví žadatelů o mezinárodní ochranu, nejčastěji jsou to muži ve věku 25-44 let. Tedy v produktivním věku. Tato skutečnost odporuje častým tvrzením médií, že o azyl žádají především ženy s dětmi. Čím je toto tvrzení naopak potvrzeno, je fakt, že bylo výrazně zastoupeno. Toto vše je zřejmé z grafu číslo 15, který ukazuje věkovou strukturu žadatelů o mezinárodní ochranu a jejich pohlaví v roce 2017.

Graf č. 15: Věková struktura žadatelů o mezinárodní ochranu ze třetích zemí světa v České republice v roce 2017

Zdroj: Vlastní zpracování z dat ČSÚ

Co se týká struktury z hlediska zemí světa, tak v roce 2017 přišly do České republiky žádosti o mezinárodní ochranu z 52 zemí, což je o 3 země méně, než v předchozím roce. Nejvíce žádosti v roce 2017 přišlo z Ukrajiny, dále Gruzie, Arménie, Ázerbájdžánu (128) a Vietnamu.

V tabulce číslo 9 vidíme státy, ze kterých přišlo nejvíce žádostí o mezinárodní ochranu za sledované období. Ve všech letech plyne nejvíce žádostí do České republiky z Ukrajiny, mírný nárůst je pak vidět v roce 2015, což může být spojeno s anexí Krymu Ruskou federací, která vyvrcholila v předchozím roce. Ukrajina je pak s velkým odstupem následována žádostmi ze Sýrie, jejichž počet je nejvyšší také v roce 2015, což je zcela jistě spojeno právě s migrační krizí, která byla v tomto roce na vrcholu. V roce následujícím je pak zřejmý značný pokles o více než 40%. Překvapivé je, že na další pozici se z tohoto hlediska umístila Kuba a to také díky největšímu nárůstu počtu žádostí v roce 2015.

Gruzie je potom ve výčtu těchto států sice na posledním místě, ale v roce 2017 je tam, stejně jako u Arménie, vidět značný nárůst. Stejně tak u Ázerbájdžánu, který ale není vidět v tabulce číslo 8, protože souhrn za sledované období tak velký není.

Tabulka č. 9: Počet žádostí o mezinárodní ochranu podle státní příslušnosti u států s nejvíce přijatými žádostmi v letech 2013-2017

Stát	2013	2014	2015	2016	2017	Celkem
Ukrajina	146	515	694	507	435	2297
Sýrie	69	108	135	78	76	466
Kuba	39	42	128	85	68	362
Vietnam	49	64	80	67	82	342
Arménie	43	28	44	60	129	304
Irák	11	22	38	158	52	281
Rusko	53	43	43	61	57	257
Gruzie	16	19	20	49	130	234

Zdroj: Vlastní zpracování z dat Odboru azylové a migrační politiky MV

Tabulka číslo 10 pak pro zajímavost ukazuje počet přijatých žádostí ze zemí Evropské Unie. Za celé sledované období přišlo do České republiky ze zemí Evropské Unie pouhých 43 žádostí o mezinárodní ochranu. Je potřeba znovu upozornit na to, že žádosti o mezinárodní ochranu nejsou žádosti o trvalý nebo přechodný pobyt, jedná se tedy opravdu pouze o žádosti těch obyvatel, kteří žádali o azyl nebo doplňkovou ochranu z důvodu nějakého ohrožení, která jsou uvedena výše. Nejvíce takových žádostí přišlo do České republiky ze Slovenska a Rumunska. Tři žádosti pak přišly v roce 2015 z Chorvatska, což může být spojeno i s migrační krizí, kdy Chorvatsko bylo touto krizí dost zasaženo, a proto se mohli někteří jeho obyvatelé cítit v ohrožení a snažit se, alespoň dočasně, ze země odejít.

Tabulka č. 10: Počet žádostí o mezinárodní ochranu od států EU v letech 2013-2017

Státy EU	2013	2014	2015	2016	2017	Celkem
Bulharsko	0	1	0	0	0	1
Chorvatsko	0	0	3	0	0	3
Litva	2	0	0	0	0	2
Lotyšsko	0	0	0	0	1	1
Polsko	1	2	0	0	0	3
Rumunsko	2	0	1	2	1	6
Slovensko	9	6	7	2	2	26
Švédsko	0	0	0	1	0	1

Zdroj: Vlastní zpracování z dat Odboru azylové a migrační politiky MV

5 Globální pakt OSN o migraci

Problematickou migrační krize se zabývá i Organizace spojených národů. Pro tyto potřeby vypracovala Globální pakt pro bezpečnou, řízenou a legální migraci a to ve spolupráci s jednotlivými státy, občanskou společností i soukromým sektorem. Tento pakt je v podstatě dohodou o jednotném přístupu k migraci. Jejím cílem je hlavně zlepšit nadnárodní spolupráci v oblasti migrace. Pakt není jakkoliv právně závazný, obsahuje pouze zásady, práva a povinnosti plynoucí ze současného nastavení práv. Pakt se věnuje výhradně migrantům, nikoliv uprchlíkům, protože pouze uprchlíci mají v současném právním nastavení nárok na zvláštní mezinárodní ochranu podle uprchlického práva.

Pakt o migraci zahrnuje 23 cílů, které by měly vést k lepšímu řízení migrace v jednotlivých státech. Tyto cíle jsou především zmírnění nepříznivých podmínek pro setrvání v zemích původu, zmenšení rizik, které musí migranti podstupovat po dobu celého procesu migrace, oslabení obav, které migrace vzbuzuje ve většinové společnosti a tvorba příznivých podmínek pro migranty, kteří mají nárok na mezinárodní ochranu, aby mohli přispět k obohacení společnosti.⁴⁰ Konkrétně pak:

1. Každý stát musí shromažďovat a třídit národní data o migraci jako základ pro vykonávání migrační politiky
2. Je potřeba se zaměřit na minimalizování nepříznivých faktorů, které jsou důvodem pro to, že lidé opouštějí své domovy
3. Informace, které každý stát o migraci získá, by měl veřejně publikovat a to o všech fázích procesu migrace
4. Každý migrant by měl mít doklad totožnosti a odpovídající dokumentaci
5. Podmínky pro poskytování mezinárodní ochrany by měli být především etické a spravedlivé
6. Každý stát by se měl snažit snížit zranitelnost migranta po jeho přijetí v cílové zemi
7. Je potřeba pracovat na zvýšení dostupnosti migračních cest, po kterých bude probíhat legální migrace
8. Státy by se měli snažit zachránit životy všech ohrožených migrantů a snažit se nalézt všechny pohřešované osoby
9. Každý stát by se měl podílet na boji proti převaděčství

---

⁴⁰ OSN. Globální kompakt pro migraci [online]. osn.cz, [cit. 15. srpna 2019]. Dostupné na <https://www.osn.cz/wp-content/uploads/OSN-Glob%C3%A1ln%C3%AD-kompakt-pro-migraci.pdf>

10. Je také potřeba bojovat proti obchodu s lidmi a to samozřejmě nejen v kontextu mezinárodní migrace
11. Státy by měli spravovat své hranice a to integrovaným a koordinovaným způsobem
12. Je potřeba pracovat na screeningu tranzitních zemí a tím dokázat lépe předvídat vývoj migrace
13. Zadržování migrantů by měla být až poslední možnost. Každý stát by se měl snažit najít lepší alternativy
14. Měla by se posílit konzulární ochrana, pomoc a spolupráce během migrační krize
15. Každý migrant by měl mít přístup k uspokojování svých základních potřeb
16. Státy by se měli postarat o to, aby měl každý migrant možnost se začlenit do společnosti a realizovat se v ní jako její plnohodnotný člen
17. Vlády jednotlivých států musí pracovat na odstranění všech forem diskriminace a snažit se prostřednictvím veřejné diskuze utvářet ucelený a nepokřivený obraz migrace
18. Je důležité podpořit investice do vzdělání. Dále bude za potřebí pracovat na tom, aby bylo migrantům uznáno dosažené vzdělání a kvalifikace dosažené v tranzitní zemi v cílových zemích.
19. Všechny státy se musí snažit vytvořit takové podmínky migrace, které jsou z dlouhodobého hlediska udržitelné
20. Musí se podporovat rychlejší, bezpečnější a levnější převod finančních prostředků na podporu začlenění migrantů
21. Státy mezi sebou musí spolupracovat při zajištění bezpečného návratu migranta do jeho tranzitní země a také při jeho reintegraci
22. Je potřeba zřídit mechanismy pro přenositelnost nároku na sociální zabezpečení a výhody z něho plynoucí
23. Posledním bodem je posílení mezinárodní spolupráce pro bezpečnou, řízenou a legální migraci⁴¹

---

⁴¹ OSN. Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration [online]. refugeesmigrants.un.org, 13. 7. 2018 [cit. 15. srpna 2019]. Dostupné na https://refugeesmigrants.un.org/sites/default/files/180713_agreed_outcome_global_compact_for_migration.pdf

Co se týká přínosů, které se od kompaktu očekávají, jedná se o to, že je to především první globální rámec pro spolupráci v oblasti migrace. Neměl by upřednostňovat zájmy žádného regionu a snaží se na migraci pohlížet jako na komplexní problém a na všechny jeho části se snaží najít odpovídající reakce. Další přínos je také to, že se snaží o určitou predikci v oblasti migrace a snaží se cíle vytyčit tak, aby byly flexibilní a tím dokázaly reagovat na migrační vývoj.

Hlavní vize paktu je především zlepšení spolupráce v oblasti migrace. Všichni, kteří podepíší tento pakt například „*uznávají, že je migrace zdrojem prosperity, inovací a udržitelného rozvoje v našem globalizovaném světě*“ (OSN, Globální pakt migrace, s. 3). Tyto pozitivní dopady, které s sebou migrace přináší, je možné optimalizovat právě zlepšením jejího řízení. Další vizí je, že hledání společného řešení problematiky migrace bude státy spojoval, dá se ale říci, že tento bod není stoprocentně splněn, protože jednání o přijetí paktu státy spíše rozdělovala, než spojovala. Dle dohody se musíme snažit najít společné porozumění a stanovit si společné povinnosti.

Globální dohoda také stojí na výčtu zásad, které jsou vzájemně více či méně závislé:

- **Zaměřeno na lidi:** Globální pakt se snaží podpořit prospěch migrantů i občanů cílových zemí i zemí původu. Jednotlivec je v této dohodě nejdůležitějším článkem, je kladen na první místo
- **Mezinárodní spolupráce:** V podstatě hlavní pilíř, na kterém dosahování stanovených cílů stojí, je spolupráce napříč regiony. Signatáři si musí vzájemně věřit a poskytovat si informace o stavu jejich zemí v této oblasti.
- **Národní svrchovanost:** To, na co je kladen důraz je svrchované právo států rozhodovat se samostatně v migrační politice v rámci svého práva v souladu s mezinárodním právem. Státy mohou například rozhodovat, která opatření pro dosažení cílů stanovených dohodou přijmou a jaké jim určí priority.
- **Právní stát a řádný proces:** Při implementaci jednotlivých opatření musí každý stát dohlížet na dodržování právního státu, protože řádný proces a přístup ke spravedlnosti je základní stavební kámen pro řízení migrace.
- **Udržitelný rozvoj:** Pakt o migraci vychází z Agendy pro udržitelný rozvoj 2030 a rozvíjí názor, že migrace má význam pro udržitelný rozvoj zemí původu i určení. Řízení migrace tedy zároveň prospívá dosažení cílů Agendy pro udržitelný rozvoj 2030.

- **Lidská práva:** Dodržování lidských práv je základní právo každého občana a bezpečný a především humanitární proces migrace s tím jde ruku v ruce. Dodržováním kompaktu bude zajištěna ochrana a plnění lidských práv všech migrantů, bez ohledu na jejich status a to ve všech fázích migračního cyklu. Pomáhá také potlačit rasismus, xenofobii a netoleranci.
- **Vnímání genderu:** Lidská práva všech pohlaví všeho věku budou dodržována ve všech fázích migrace. Bude přihlédnuto také ke specifickým potřebám jednotlivých skupin. Pakt také dohlíží na rovnost žen a mužů a posiluje postavení žen ve společnosti.
- **Ohled na děti:** Globální dohoda se také věnuje problematice dětské migrace. Dohlíží tedy na dodržování práv dítěte a při řešení různých situací je zájem dítěte hlavním kritériem.
- **Celovládní přístup:** Migrace nemůže být řešena jen jedním odborem vlády, ale napříč celým spektrem. To zajistí horizontální a vertikální koherenci postupu ve všech sektorech a na všech úrovních.
- **Celospolečenský přístup:** V rámci Globálního paktu je podporováno zapojení celé společnosti a to ve všech rozměrech migrace bez ohledu na to, jestli se jedná o místní komunity, občanskou společnost, odbory, poslance, akademickou obci, národní instituce, média, neziskové organizace, soukromý sektor nebo sami migranti.

Přijetím paktu se tedy zavazují plnit všechny z 23 stanovených cílů. Každý cíl obsahuje také seznam možných kroků, jak se k němu přiblížit a vlády jednotlivých států se mohou rozhodnout, které budou aplikovat do jejich politik. Jak je ale již psáno výše, kompakt není právně závazný, ale je postaven na principu sdílené odpovědnosti.

O přijetí paktu se jednalo 19. prosince 2018 na konferenci OSN v Marrákeši, kdy byl pakt většinou hlasů přijat. Konkrétně bylo pro přijetí paktu 152 států. Proti bylo pouhých 5, a to konkrétně Česká republika, USA, Izrael, Polsko a Maďarsko. Konference se neúčastnilo 12 států a 24 se hlasování zdrželo, a to včetně Slovenska.

Závěr

Migrační krize vyvrcholila v roce 2015 a zapříčinila příliv velkého počtu migrantů směřujících do EU. Migranti ke svému přesunu využívají dvě hlavní trasy, Balkánskou a Středomořskou. Nejen Evropská unie, ale i další organizace podnikly v této věci velké množství kroků, zároveň je migrace upravována několika směrnicemi. V roce 2013 byla dokonce vydána nová směrnice, která upřesňuje podmínky pro udělení azylu.

Uprchlíci mohou při cestách do Evropy přijít o život nebo mít různé zdravotní problémy. Často se do Evropy dostávají za pomoci nejrozumnějších nelegálních skupin, které se zabývají pašeráctvím lidí. Proti těm se snaží Evropská unie bojovat a to především formou podpory vyšetřovacích skupin v zemích původu uprchlíků.

Jak již bylo zmíněno, uprchlíci se dostávají do Evropy dvěma cestami. Na první z nich, Balkánské trase, je situace již stabilizována a to především díky domluvě Evropské unie s Tureckem. Situaci pomohlo také uzavření hranic Řecka s Makedonií. I přes určitá rizika, která v sobě toto řešení nese, je to v současné situaci dle mého názoru nejlepší možný výsledek. Problém ale zůstává na druhé migrační trase, a to Středomořské. Sice se příliv migrantů využívající této cesty snižuje, ale stále jsou to vysoká čísla. Je zde také velký problém právě s ilegálním převaděčstvím. Většina migrantů přicházející do Evropy po této trase nesplňují podmínky pro udělení azylu a Evropa nemá dobře propracovaný systém navrácení migrantů do zemí původu. Problém středomořské trasy se týká v první řadě Itálie a Španělska.

Nejvíce žádostí o azyl z celé Evropy proudí do Německa, Itálie, Francie, Švédska a Maďarska. Tento fakt ovlivňuje především nastavení sociálních systémů jednotlivých zemí a také jejich společenská vyspělost a umístění v rámci mapy Evropy. Je prokázána přímá korelace mezi vyspělostí společnosti a přijímání migrantů širokou veřejností. Nejvíce pak přišlo žádostí ze Sýrie, Afganistánu, Iráku a Pákistánu.

Do Evropské unie přichází ze třetích zemí dvakrát více mužů než žen. Logický důvod je ten, že většinou je muž ten, kdo připraví prostředí pro život zbytku rodiny. Také je častým jevem to, že muž posílá rodině do země původu finanční prostředky pro lepší život, to se ale týká hlavně ekonomických migrantů. Nejčastější věková skupina přicházející do Evropy jsou osoby ve věku 18-34 let, tedy v produktivním věku. Klasický profil migranta je tedy muž v produktivním věku pocházející ze Sýrie snažící se dostat do Německa.

Většina žádostí, které přijdou do zemí Evropské unie, jsou vyřízené s negativním výsledkem. To znamená, že většina migrantů nesplňuje podmínky pro udělení jakékoliv formy mezinárodní ochrany. Zde se pak znovu objevuje problém navracení migrantů do zemí původu.

Každý migrant přicházející do Evropy musí projít složitým integračním procesem. Tento integrační proces se primárně řeší na regionální úrovni. Vzhledem k masivní migrační krizi byl nezbytně nutný zásah orgánů Evropské unie i OECD, které vydaly doporučení, jak dosáhnout správné a efektivní integrace. Evropská komise také zformovala pět základních cílů, které by měl každý stát sledovat. Hlavní oblasti integrace jsou vzdělávání, práce, bydlení a zdravotnický systém. V oblasti vzdělání je hlavním cílem naučit migranty jazyk a obecně zvyklostem jejich nového domova. Je to za potřebí pro jejich lepší vstup na trh práce, ale obecně i pro začlenění do většinové společnosti. Zjednodušení vstupu na trh práce jde ale i jinými způsoby, dají se například tvořit chráněná místa nebo speciální finanční dotace pro firmy, které zaměstnávají migranty. Hrozí zde ale negativní diskriminace vůči místním, protože firmy se budou snažit zaměstnávat co nejvíce migrantů, aby získaly dotace nebo splnily nějaké kvóty.

Migranti jsou často, vzhledem k neznalosti jazyka i kvalifikaci získanou v zemi mimo Evropskou unii, nuceni vykonávat práci, pro kterou jsou nadměrně kvalifikovaní nebo mají nižší příjmy, než kolegové na stejné pozici, kteří ale nejsou migranti. Tyto příjmové nerovnosti jsou nejvíce zřejmé ve městech, kde jsou průměrné příjmy vyšší, než na vesnici, takže ten rozdíl je znatelnější. Je paradox, že právě ve městech se nachází nejvíce uprchlíků, ale to proto, že tam mají nejvíce příležitostí k nalezení práce a bydlení. Mezi migranty ze třetích zemí je vyšší nezaměstnanost, než mezi místními obyvateli. To právě proto, že se mohou setkat s negativní diskriminací při hledání povolání.

Pro lepší integraci je přínosné, když je v jejich cílové zemi vytvořena nějaká komunita obyvatel ze země původu migranta. V rámci komunity si mohou uprchlíci pomáhat najít bydlení, sehnat práci nebo školy. Je ale dle mého názoru otázkou, jestli tyto komunity nedávají základ k vytvoření ghett, kde se budou slučovat právě jenom migranti a jejich integrační proces do společnosti se tím naopak zpomalí nebo dokonce zcela zastaví. Ghetta jsou ve společnosti přijímána velmi negativně. Jsou to místa, která žijí vlastním životem, kde se daří kriminalitě a pro původní obyvatele se stávají nepřístupná. Je to jeden z dalších negativních vlivů, který může přijít spolu s migrací.

Migrace má samozřejmě dopad na spoustu oblastí fungování státu. Nejvíce je zasažen trh práce, protože do Evropy přišlo mnoho osob v produktivním věku, které bude

potřeba zaměstnat. Díky tomu, že budou zaměstnaní, budou mít přínos pro společnost a nebudou potřebovat pro život pomoc státu ve formě sociálních dávek. Zaměstnanost v Evropské unii je stále klesající, naopak míra volných míst roste, což ukazuje na fakt, že i přesto, že volné pracovní kapacity ubývají, tak volných pracovních míst je stále více. Příchod migrantů by mohl nést pozitiva právě ve formě zaplnění těchto pracovních míst. Jsou samozřejmě odvětví, kde je volných míst více a naopak ta, kde je zaměstnanců dostatek.

Co se týká oblasti zdravotnictví, tam jsou dva hlavní problémy. Jedním z nich je ten, že příchozí migranti potřebují speciální péči, protože náročná cesta do Evropy ve většině případů ovlivní jejich duševní i fyzické zdraví. Druhým ten, že náklady na zdravotní péči platí stát. Vzhledem k tomu, že žadatelé o azyl mají právo na adekvátní zdravotní péči, na kterou, jako obyvatelé třetích zemí, nepřispívali ani formou daní, ani si ji nehradí vlastními prostředky, stojí to státy nemalé peníze. Tento fakt se v podstatě týká i vzdělání, které se migrantům poskytuje. Výdaje na zdravotní péči i vzdělání v Evropské unii rostou, stejně i ve všech státech, které jsou poznamenány migrací. Je to na jednu stranu kvůli demografickému vývoji, ale jistě na tom má i migrace svůj podíl.

Některé teorie migraci odsuzují a berou ji jako největší zlo, které se Evropě stalo a to především z důvodu nákladnosti procesu a také zvyšující se kriminality. Zvyšující se kriminalita je zaznamenávána především ve městech, kde jsou zřízeny přijímací tábory pro migranty. Naopak jiné teorie v ní vidí šanci, jak ztlumit negativní demografický vývoj v Evropě a zaplnit mezery na trhu práce. Dle mého názoru by zlepšení procesu migrace mohlo vést k dobrému začlenění migrantů a využití jejich potenciálu. Zároveň, pokud by byl integrační proces funkční, byla by šance i na snížení kriminality. Na jednu stranu je tedy potřeba stabilizovat situaci v zemích původu a zpomalit přísun migrantů, což se ale již částečně povedlo. Na druhou stranu je velice důležité zajistit fungující a efektivní integrační proces. Potom by se migrační kapacity mohly na plno využít a všechny náklady spojené s migrací by tím nebyly vyhozené do koše.

OSN jako reakci na události vydala Globální pakt o migraci, který by měl vést k lepšímu řízení migrace v jednotlivých státech a to po celou dobu migračního procesu. Jde tedy o zlepšení situace v zemích původu, o posílení kontrol na hranicích, o zjednodušení a zefektivnění přijímacího procesu a v neposlední řadě o efektivní integraci. Tento kompakt byl přijat většinou členských zemí.

Evropská unie již vydala nemalé prostředky na uskutečnění všech potřebných opatření pro dosažení stanovených cílů na poli migrace a tento trend stále nekončí.

Migrační krize bude ještě vyžadovat spoustu práce, budou se muset zapojit vlády všech členských států, ale pokud se bude pracovat efektivně, může přinést i pozitivní výsledky.

Seznam použité literatury

BARŠOVÁ, Andrea a Pavel BARŠA. *Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2005. ISBN 80-210-3875-6.

DRBOHLAV, Dušan. UHEREK, Zdeněk. *Reflexe migračních teorií* [online]. cuni.cz, [cit. 25. května 2019]. Dostupné na <https://web.natur.cuni.cz/~ksgrsek/illegal/clanky/Uherek-Teorie.pdf>

DYBA, Karel. *Kolik berou žadatelé o azyl: je štedřejší Německo nebo Švédsko?* [online]. echo24.cz, 4. 10. 2015 [cit. 14. srpna 2019]. Dostupné na <https://echo24.cz/a/weSFe/kolik-berou-zadatele-o-azyl-je-stedrejsi-nemecko-nebo-svedsko>

EUROSTAT. *Common European Asylum System* [online]. ec.europa.eu, [cit. 15. července 2019]. Dostupné na https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/asylum_en#

EUROSTAT. *Job vacancy statistics* [online]. ec.europa.eu, [cit. 15. července 2019]. Dostupné na https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/jvs_esms.htm

EUROSTAT, *Evropský program pro migraci – ohlédnutí za dvouletým úsilím* [online]. ec.europa.eu, [cit. 1. června 2019]. Dostupné na https://ec.europa.eu/commission/priorities/migration_cs

EVROPSKÁ KOMISE. *Action Plan on the Integration of Third Country Nationals* [online]. ec.europa.eu, 7. 6. 2016 [cit. 16. července 2019]. Dostupné na https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/proposal-implementation-package/docs/20160607/communication_action_plan_integration_third-country_nationals_en.pdf

EVROPSKÁ KOMISE. *Tisková zpráva: Pracovní mobilita je klíčová pro řešení demografických problémů a nedostatku pracovních sil v EU* [online].europa.eu, 18. 9. 2014 [cit. 13. srpna 2019]. Dostupné na https://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1016_cs.htm

EVROPSKÁ RADA. *Migrační politika EU* [online]. consilium.europa.eu, 13. 12. 2018 [cit. 8. června 2019]. Dostupné na <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/migratory-pressures/>

EVROPSKÁ RADA. *Trasa přes centrální Středomoří* [online]. consilium.europa.eu, 13. 12. 2018 [cit.8.června 2019]. Dostupné na <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/migratory-pressures/central-mediterranean-route/>

EVROPSKÁ RADA. *Trasa přes východní Středomoří* [online]. consilium.europa.eu, 13. 12. 2018 [cit.8.června 2019]. Dostupné na <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/migratory-pressures/eastern-mediterranean-route/>

FRANC, Aleš. *Soudobé poznatky a teoretické přístupy k migraci* [online]. rvp.cz, 24. 11. 2010 [cit. 25. května 2019]. Dostupné na <https://clanky.rvp.cz/clanek/k/g/9445/SOUDOBE-POZNATKY-A-TEORETICKE-PRISTUPY-K-MIGRACI.html/>

JANÁČKOVÁ, Stanislava a Kamil JANÁČEK. *Na bojišti evropské integrace*. Praha: Institut Václava Klause, 2018. Publikace (Institut Václava Klause). ISBN 978-80-7542-045-9.

JANÁČKOVÁ, Stanislava, Jan SKOPEČEK, Martin SLANÝ, et al. *Masová imigrace: záchrana, nebo zkáza Evropy?*. Praha: Institut Václava Klause, 2016. Publikace (Institut Václava Klause). ISBN 978-80-87806-96-8.

KELLER, Jan. *Evropské rozpory ve světle migrace*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2017. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-249-4.

KING, Russell. *Atlas lidské migrace*. Praha: Mladá fronta, 2008. ISBN 978-80-204-1706-0.

KOLDINSKÁ, Kristina, Harald Christian SCHEU a Martin ŠTEFKO, ed. *Sociální integrace cizinců*. Praha: Auditorium, 2016. ISBN 978-80-87284-60-5.

KOŽMÍNOVÁ, Michaela. *Kolik berou žadatelé o azyl v zemích Evropské unie* [online]. idnes.cz, 25. 6. 2018 [cit. 8. srpna 2019]. Dostupné na https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/azyl-eu-kolik-berou-zadatele-migrant-prispevek.A180621_110923_zahranicni_mko

MEDECINS SANS FRONTIERES, *Obstacle course to Europe, A Policy-Made Humanitarian Crisis At EU Borders* [online]. 01/2016 [cit. 17. července 2019]. Dostupné na https://www.lekari-bez-hranic.cz/sites/czech/files/msf_obstacle_course_to_europe_final.pdf

MURRAY, D. *Podivná smrt Evropy*. Leda 2018 ISBN 978-7335-562-3

MVČR. *Strategie migrační politiky České republiky*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-83-5

MVČR. *Často kladené dotazy* [online]. mvcr.cz, 2019 [cit. 15. července 2019]. Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/migrace-casto-kladene-dotazy-casto-kladene-dotazy.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

OECD, *Working Together for Local Integration of Migrants and Refugees*. Paříž: OECD Publishing, 2018. ISBN 978-92-64-08534-3

OECD. *Migration Policy Debates* [online]. oecd.org, 13. 1. 2017 [cit. 19. června 2019]. Dostupné na <https://www.oecd.org/els/mig/migration-policy-debates-13.pdf>

OSN. *Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration* [online]. refugeesmigrants.un.org, 13. 7. 2018 [cit. 15. srpna 2019]. Dostupné na

https://refugeesmigrants.un.org/sites/default/files/180713_agreed_outcome_global_compact_for_migration.pdf

OSN. *Globální kompakt pro migraci* [online]. osn.cz, [cit. 15. srpna 2019]. Dostupné na <https://www.osn.cz/wp-content/uploads/OSN-Glob%C3%A1ln%C3%AD-kompakt-pro-migraci.pdf>

PALÁT, Milan. *Mezinárodní migrace a ekonomika v Evropské unii: vývoj, determinanty, politiky a trendy*. Ostrava: Key Publishing, 2015. Monografie (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-230-3.

UNESCO. *Migrant/Migration* [online]. Unesco.org, [cit. 15. května 2019]. Dostupné na <http://www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/international-migration/glossary/migrant/>

RETHMANN, Albert-Peter: *Ethik und Migration – Gesellschaftliche Herausforderungen und sozioethische Reflexion*. Paderborn: Verlag Ferdinand Schöningh, 2010. ISBN 978-35-06769-39-8.

SDRUŽENÍ PRO INTEGRACI A MIGRACI, *Žadatelé o mezinárodní ochranu* [online]. migrate.com, [cit. 12.července2019]. Dostupné na <https://www.migrate.com/cs/poradna/informace-pro-cizince/zadatele-o-mezinarodni-ochranu>

SARRAZIN, Thilo. *Německo páchá sebevraždu: jak dáváme svou zemi všanc*. Praha: Academia, 2011. XXI. století. ISBN 978-80-200-2018-5.

ŠTICA, Petr. *Etika a migrace: vybrané otázky současné imigrace a imigrační politiky*. Ostrava: Moravapress, 2014. ISBN 978-80-87853-20-7.

Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců

Seznam tabulek a grafů

Grafy

Graf č. 1 : Počet migrantů využívajících pro cestu do Evropy jednotlivé trasy – **str. 18**

Graf č. 2: Žadatelé o azyl v zemích Evropské unie – **str. 30**

Graf č. 3: Počet mužů a žen žádajících o azyl v EU v letech 2013-2017 - **str. 33**

Graf č. 4: Věková struktura žadatelů o azyl v EU v letech 2013-2017- **str. 34**

Graf č. 5: Vydaná konečná rozhodnutí ve věci žádosti o azyl v EU v letech 2013-2017 – **str. 36**

Graf č. 6: Meziroční změny výdajů na sociální dávky ve vybraných zemích EU v letech 2013-2016 – **str. 42**

Graf č. 7: Podíl výdajů na sociální ochranu, vzdělávání a bydlení nevládních orgánů na vládních výdajích – **str. 44**

Graf č. 8: Vývoj míry nezaměstnanosti EU v letech 2013-2017 – **str. 46**

Graf č. 9: Vývoj míry nezaměstnanosti v EU u žen a mužů v letech 2013-2017 – **str. 47**

Graf č. 10: Výdaje na zdravotní péči v Evropské unii v letech 2014 – 2016 – **str. 50**

Graf č. 11: Počet cizinců pobývajících na území ČR v letech 2014-2017 – **str. 54**

Graf č. 12: Cizinci podle kategorie pobytu v letech 2013-2017 – **str. 55**

Graf č. 13: Počet žádostí o mezinárodní ochranu v ČR v letech 2013-2017 – **str. 56**

Graf č. 14: Počet udělené mezinárodní ochrany v České republice v letech 2013-2017 – **str. 57**

Graf č. 15: Věková struktura žadatelů o mezinárodní ochranu ze třetích zemí světa v České republice v roce 2017 – **str. 58**

Tabulky

Tabulka č. 1: Národnostní struktura migrantů využívající jednotlivé trasy – **str. 18**

Tabulka č. 2: Počet přijatých žádostí o azyl v letech 2013-2017 – **str. 32**

Tabulka č. 3: Počet přijatých žádostí o azyl do EU ze zemí mimo EU v letech 2013-2017 – **str. 35**

Tabulka č. 4: Čisté sociální dávky vyplacené ve vybraných zemích v letech 2012 – 2016 – **str. 41**

Tabulka č. 5: Typické rozdělení odpovědností mezi ústřední vládu a nevládní orgány – **str. 43**

Tabulka č. 6: Vývoj míry nezaměstnanosti vybraných států Evropské unie v letech 2013-2017 – **str. 47**

Tabulka č. 7: Míra volných pracovních míst ve vybraných zemích EU – **str. 48**

Tabulka č. 8: Výdaje na zdravotní péči vybraných států EU v letech 2013-2017 – **str. 50**

Tabulka č. 9: Počet žádostí o mezinárodní ochranu podle státní příslušnosti u států s nejvíce přijatými žádostmi v letech 2013-2017 – **str. 59**

Tabulka č. 10: Počet žádostí o mezinárodní ochranu od států EU v letech 2013-2017 – **str. 59**